

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

Bc. Jana Chrudimská

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Lázeňství jako součást místní ekonomiky
Bc. Jana Chrudimská

Diplomová práce

2024

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana Chrudimská**
Osobní číslo: **E21865**
Studijní program: **N0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Ekonomika veřejného sektoru**
Téma práce: **Lázeňství jako součást místní ekonomiky**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je charakterizovat působení lázeňských subjektů ve vybraném lázeňském místě a následně zhodnotit dopady zdravotního turismu na rozpočet či ekonomiku lázeňského místa v kontextu vývoje situace ve sledovaném období.

Osnova:

- Charakteristika specifik lázeňského cestovního ruchu.
- Charakteristika lázeňských subjektů, lázeňských míst a jejich ekonomických aktivit.
- Charakteristika aktivit vybraného vzorku lázní.
- Analýza způsobů využívání lázeňské péče ve vybraných lázeňských místech.
- Zhodnocení vzájemných vazeb mezi lázeňskými subjekty a lázeňskými místy.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací: **–**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BERÁNEK, J. Ekonomika cestovního ruchu. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.
JAKUBÍKOVÁ, D. a kol. Lázeňství: management a marketing. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2461-9.
PALATKOVÁ, M. a ZICHOVÁ, J. Ekonomika turismu: turismus České republiky. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3643-3.
SMITH, M., PUCZKÓ, L. Health and Wellness Tourism. London: Routledge, 2008. ISBN 978-0-7506-8343-2.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Lucie Sobotková, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji:

Práci s názvem Lázeňství jako součást místní ekonomiky jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27. 04. 2024

Bc. Jana Chrudimská v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce, Ing. Lucii Sobotkové Ph.D., za odbornou pomoc a vedení diplomové práce, konzultační čas a cenné rady, které mi byly poskytnuty při jejím zpracování. Děkuji také své rodině, která mi byla a je oporou, nejen při studiu.

ANOTACE

Diplomová práce se zaměřuje na změnu výdajů sledovaných měst v důsledku změny počtu lázeňských hostů a jejich chování. Cílem práce bylo zanalyzovat působení lázeňských subjektů v lázeňském místě a zhodnotit dopady návštěvnosti ve sledovaném období na výdajovou stránku jednotlivých municipalit. Zároveň práce hledá souvislost mezi příjmy jednotlivých měst a jejich výdaji v komparaci s návštěvností vybraného vzorku lázeňských míst.

KLÍČOVÁ SLOVA

Lázeňství, lázeňské místo, zdravotní turismus, cestovní ruch, lázeňský trojúhelník, ekonomické přínosy lázeňského cestovního ruchu

TITLE

Spa as a part of the local economy

ANNOTATION

The diploma thesis focuses on the changes in spending in the cities studied due to the change in the number of spa guests and their behavior. The aim of the thesis was to analyze the activity of spa entities in the spa locations and to evaluate the impact of the number of visitors during the period under study on the expenditure side of each municipality. At the same time, the thesis seeks to establish a link between the revenues of each municipality and their expenditures in comparison with the visitation of a selected sample of spa venues.

KEYWORDS

Spa, spa resort, health tourism, tourism, spa triangle, economic benefits of spa tourism

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	10
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	11
ÚVOD.....	12
1 CHARAKTERISTIKA SPECIFIK LÁZEŇSKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU	13
1.1 Charakteristika lázeňství a souvisejících pojmů.....	13
1.2 Formy lázeňské péče.....	17
1.3 Předpoklady rozvoje lázeňství v kontextu cestovního ruchu.....	18
1.4 Charakteristika příjmové stránky měst	20
2 CHARAKTERISTIKA LÁZEŇSKÝCH SUBJEKTŮ, LÁZEŇSKÝCH MÍST A JEJICH EKONOMICKÝCH AKTIVIT	22
2.1 Vybrané normy upravující lázeňskou péči	22
2.2 Geografické rozložení lázeňských subjektů	22
2.3 Možnosti vyžití lázeňských hostů.....	25
2.4 Služby lázeňství v lázeňských zařízeních.....	26
3 CHARAKTERISTIKA AKTIVIT VYBRANÉHO VZORKU LÁZNÍ.....	29
3.1 Františkovy Lázně.....	30
3.2 Karlovy Vary	31
3.3 Mariánské Lázně.....	31
4 ANALÝZA ZPŮSOBŮ VYUŽÍVÁNÍ LÁZEŇSKÉ PÉČE VE VYBRANÝCH LÁZEŇSKÝCH MÍSTECH.....	33
4.1 Metodika výzkumu	33
4.2 Analýza vývoje počtu lázeňských turistů v Karlovarském kraji v komparaci s celou ČR.....	33
4.3 Analýza poplatků ve sledovaných lázeňských městech	44
4.4 Analýza vývoje výdajové stránky a struktury služeb vybraných měst.....	53
5 ZHODNOCENÍ VZÁJEMNÝCH VAZEB MEZI LÁZEŇSKÝMI SUBJEKTY A LÁZEŇSKÝMI MÍSTY	61

ZÁVĚR	63
POUŽITÁ LITERATURA.....	64
PŘÍLOHY.....	70

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1 Počet lázeňských míst na území ČR poskytujících LLRP k 29.12.2020	23
Obrázek 2 Celkový a průměrný počet lůžek v lázeňských zařízeních dle krajů na území ČR k 1.1 2021	24
Obrázek 3 Počet poskytovatelů LLRP na území ČR k 15. 7. 2020	25
Obrázek 4 Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních na území ČR v letech 2012-2022	34
Obrázek 5 Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji v letech 2012-2022.....	35
Obrázek 6 Lázeňský trojúhelník - podíl počtu hostů v lázeňských zařízeních vyjádřen v % i absolutní hodnotě v letech 2012-2022	36
Obrázek 7 Průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních na území ČR v porovnání s Karlovarským krajem v letech 2012-2022	38
Obrázek 8 Počet přijatých pacientů v lázeňských zařízeních na území ČR se zaměřením na Karlovarský kraj v letech 2012-2021.....	39
Obrázek 9 Počet přijatých pacientů v lázeňských zařízeních na území ČR dle způsobu financování v letech 2012-2021	40
Obrázek 10 Vývoj samoplátců v lázeňských zařízeních na území ČR dle trvalého pobytu v letech 2012-2021.....	41
Obrázek 11 Počet přijatých pacientů v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji dle způsobu financování v letech 2012-2021	42
Obrázek 12 Vývoj samoplátců v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji dle trvalého pobytu v letech 2012-2021	44
Obrázek 13 Výše sazby poplatků v lázeňském trojúhelníku v letech 2012-2023	45
Obrázek 14 Příjmy z místních poplatků přepočtené na obyvatele dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč v lázeňském trojúhelníku v letech 2013-2022.....	47
Obrázek 15 Příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč města Františkovy Lázně v letech 2013-2022	48

Obrázek 16 Příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč města Karlovy Vary v letech 2013-2022.....	50
Obrázek 17 Příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč města Mariánské Lázně v letech 2013-2022	51
Obrázek 18 Agregované příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč v lázeňském trojúhelníku v letech 2013-2022.....	52
Obrázek 19 Agregované přímé výdaje přepočtené na obyvatele dle MONITORu v tis. Kč měst lázeňského trojúhelníku v letech 2013-2022	57
Tabulka 1 Rozlišení výdajů v tis. Kč města Františkovy Lázně v letech 2013-2022.....	54
Tabulka 2 Rozlišení výdajů v tis. Kč města Karlovy Vary v letech 2013-2022.....	55
Tabulka 3 Rozlišení výdajů v tis. Kč města Mariánské Lázně v letech 2013-2022	56
Tabulka 4 Korelační závislost mezi vybranými agregovanými příjmy a vybranými agregovanými výdaji sledovaných měst a jejich součtu v letech 2013-2022	58
Tabulka 5 Druhové členění výdajů lázeňského trojúhelníku v letech 2013-2022.....	59

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

aj.	a jiné
atd.	a tak dále
CR	cestovní ruch
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
FL	Františkovy Lázně
KLP	komplexní lázeňská péče
KV	Karlovy Vary
LLRP	lázeňská léčebně rehabilitační péče
ML	Mariánské Lázně
např.	například
obr.	obrázek
PLP	příspěvková lázeňská péče
resp.	respektive
Sb.	Sbírka zákonů
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
ZP	zdravotní pojišťovna

ÚVOD

Česká republika (ČR) má dlouholetou tradici v lázeňství a cestovním ruchu. Cílem práce je charakterizovat působení lázeňských subjektů ve vybraném lázeňském místě a následně zhodnotit dopady zdravotního turismu na rozpočet či ekonomiku lázeňského místa v kontextu vývoje situace ve sledovaném období.

V úvodní části jsou představeny pojmy související s lázeňstvím a rozdělení poskytované lázeňské péče. V první kapitole je mimo jiné kladen důraz na formy lázeňské péče a předpoklady rozvoje lázeňství. Navazující kapitola řeší jednotlivé lázeňské subjekty. V práci je uvažováno s lázeňskými místy, které upravuje česká legislativa. Daná kapitola znázorňuje lázeňská místa a rozložení poskytovatelů lázeňské léčebně rehabilitační péče, včetně pojednání o službách spojených s lázeňstvím v lázeňských zařízeních. Třetí kapitola přibližuje vybraný vzorek lázní, tj. lázeňský trojúhelník.

V analýze je prováděno porovnání zájmu turistů o Karlovarský kraj v komparaci s celou ČR. Dle sesbíraných dat z různých zdrojů je patrné, že na začátku sledovaného období (2012) se jednalo především o cizince. Tento trend se však v průběhu let měnil, kdy tuto skutečnost umocnila pandemie COVID-19 spolu se souvisejícími restrikcemi a změnila nejen zájem turistů, ale i druh poskytovaných služeb. Po pandemii se jednalo především o tuzemce. Práce zkoumá druhy pobytů a jejich úhradu, mimo jiné řeší také příjmy jednotlivých měst a zkoumá jejich závislost na počtu turistů, stejně jako vynaložené finanční prostředky v závislosti na počtu turistů, respektive přijatých peněžních prostředcích do obecních kas dle metodiky známých odborníků. V práci je využita jak metodika odborníků, tak i vlastní metodika upravená o poznámky získané při tvorbě této práce.

Práce v závěru řeší souvislosti mezi výše sledovanými údaji. Práce v závěru prokáže závislost jednotlivých ukazatelů a změnu jednotlivých výdajů nejen souvisejících s cestovním ruchem, ale i běžných výdajů sledovaných municipalit.

1 CHARAKTERISTIKA SPECIFIK LÁZEŇSKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU

1.1 Charakteristika lázeňství a souvisejících pojmů

Lázeňství definuje Zelenka (2012, s. 304) jako: „*souhrn aktivit, specifické infrastruktury a lidských zdrojů v oblasti poznání a praxe zaměřený na znalost přírodních léčivých zdrojů a realizaci technik a procedur pro léčení různých somatických, psychosomatických i psychických problémů. Souhrnným cílem lázeňství je prevence a léčení lidských chorob, regenerace sil a relaxace*“. Autoři Smith & Puczko (2009, s. 60), vnímají lázeňství, potažmo jejich aktivity jako: „*aktivity, které ovlivňují aspekty fyzického i duševního zdraví. Jedná se o celou řadu faktorů, které působí nejen na lidské tělo, ale také mysl. Jejich hlavním cílem je prevence a léčba nemocí pomocí relaxace a klidu.*“. Definice od Zelenky je konkrétnější, zatímco názor světových autorů popisuje lázeňství velmi všeobecně. Důležitý je však výsledek, tj. zlepšení fyzického a samozřejmě i psychického stavu, pomocí předem stanovených procesů, které nemají negativní účinek na lidské zdraví.

Lázeňské místo upravuje především zákon č. 164/2001 Sb., *o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech*, ve znění pozdějších předpisů v § 2 odst. 4 následovně: „*Lázeňským místem se rozumí území nebo část území obce nebo více obcí, v němž se nacházejí přírodní léčebné lázně, stanovené za lázeňské místo*“. Dle zmiňované legislativy lze považovat jako lázeňské místo nejen město či jeho část, ale také přírodní parky či lesy, které jsou součástí zmiňovaných obcí.

Lázeňskou péči (často označovanou jako **lázeňskou léčebně rehabilitační péči (LLRP)**) upravuje především legislativa, konkrétně se jedná o zákon č. 372/2011 Sb., *o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách)*, ve znění pozdějších předpisů v § 5, odst. 2 písmene f) takto: „*léčebně rehabilitační péče, jejímž účelem je maximální možné obnovení fyzických, poznávacích, řečových, smyslových a psychických funkcí pacienta cestou odstranění vzniklých funkčních poruch nebo náhradou některé funkce jeho organismu, popřípadě zpomalení nebo zastavení nemoci a stabilizace jeho zdravotního stavu; v případě, že jsou při jejím poskytování využívány přírodní léčivé zdroje nebo klimatické podmínky příznivé k léčení podle lázeňského zákona, jde o lázeňskou léčebně rehabilitační péči*.“ Lázeňskou péči považuje Jandová (2009) za: „*soubor zdravotnických činností a postupů včetně léčebné rehabilitace a výchovy ke zdravému způsobu života, vedoucích k prevenci onemocnění, navrácení a upevnění zdraví nebo stabilizaci nemoci s cílem maximálního zmírnění jejich*

důsledků, prodloužení a zlepšení kvality života.“. Legislativa upravuje samotnou lázeňskou péči, neupravuje však její členění. Členění lázeňské péče lze rozlišovat dle webu Národního zdravotnického informačního portálu (2022) na základě nutnosti spoluúčasti pacienta na úhradě pobytu. *„Lázeňská péče je poskytována jako komplexní léčebný pobyt, kdy veškeré náklady jsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění, nebo jako příspěvkový léčebný pobyt, kdy hrazenými službami z veřejného zdravotního pojištění jsou vyšetření a léčba. Pobyt i stravu si pacient hradí sám ...*“.

Bližší pohled na rozdílnost komplexní lázeňské péče (KLP) a příspěvkové lázeňské péče (PLP) je pro její významnost věnována samostatná kapitola níže.

Jako další pojem, který je součástí lázeňství, je pojem zdravotní stav, respektive zdraví. Světová zdravotnická organizace definuje **zdraví** jako: *„stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody, a nejen nepřítomnost nemoci nebo fyzické či duševní postižení.*“.

Nováková (2012) předpokládá, že **zdraví** je základem pro kvalitní život, bez jakýchkoliv omezení – především zdravotních. Pohledy na zdraví, včetně jeho definice, se měnily v průběhu let. Z počátku lidé vnímali zdraví jako „odolnost těla“, později se objevila myšlenka, že se jedná o „schopnost zdravého jedince zapojit se plnohodnotně do společnosti“, aby se posléze pohled na zdraví změnil na „subjektivní pocit a vnímání svého zdraví jednotlivcem“ (World Health Organization, c2023).

Wellness lze definovat jako komplexní přístup k péči o zdraví a pohodu, který zahrnuje nejen fyzickou kondici, ale také duševní a sociální pohodu. Tento koncept se zaměřuje na prevenci a udržování zdraví a posilování imunitního systému pomocí různých aktivit, jako jsou cvičení, masáže, meditace, zdravá výživa, odbourávání stresu a relaxace. Wellness se obvykle vztahuje na pobytové programy, které jsou zaměřeny na zlepšení celkového zdraví a pohody. Tyto programy zahrnují různé aktivity a procedury, jako jsou masáže, saunování, jóga, plavání a další. Cílem wellness je nejen zlepšit fyzické zdraví, ale také podpořit duševní a emocionální pohodu, což může vést ke zlepšení kvality života (E-lázně.eu, c2006-2023; World Health Organization, c2023).

Dalším významným pojmem je **lázeňský cestovní ruch**, někdy označován jako **lázeňský turismus**. Tento pojem je provázán s cestovním ruchem, proto bude nejdříve vysvětlen cestovní ruch.

Cestovní ruch (CR) je odvětví ekonomiky, které se zabývá aktivitami lidí při cestování mimo své obvyklé prostředí s dobou pobytu kratší než jeden ucelený rok. Cílem CR je obvykle strávit volný čas zábavou, sportem, poznáváním okolí a relaxací. V CR jsou turisté obvykle aktivní

a chtějí co nejvíce zažít, zatímco v lázeňském cestovním ruchu jsou klienti často více pasivní a chtějí si co nejvíce odpočinout a nabrat nové síly (Beránek, 2013; ČSÚ, 2023; Zelenka, 2012).

Lázeňský cestovní ruch definují autoři Smith & Puczko (2009) jako souhrn vztahů a jevů mezi CR a wellness. Hlavním znakem je skutečnost, že lidé vyhledávající lázeňský cestovní ruch si chtějí zlepšit zdravotní stav. Osoby vyhledávající lázeňský turismus preferují specializované hotely či lázeňská zařízení, která poskytují profesionální péči a zaměstnávají profesionály z oboru wellness, fitness a zdravého životního stylu, případně lékaře (specialisty). Požadavky jsou kladeny s důrazem na posilovny, relaxační zóny, beauty kosmetiku, zdravý životní styl, tak i na specialisty se zaměřením na výživu nebo zlepšování psychické pohody. Důraz byl původně kladen především na léčbu a rehabilitaci. S pokrokem doby je důraz čím dál více přesouván i na psychický odpočinek než pouze na fyzický. Tato skutečnost může být způsobena dobou – vše se zrychluje a lidé neumí odpočívat. To přináší požadavky klientů na moderní wellness – např. jóga, meditace a masáže.

Zdravotní turismus může být označován za jeden z nejnovějších druhů CR, proto je obtížné jej přesně definovat. Autoři Smith a Puczko (2009, s.15) jej opisují jako „*cestování do destinací k podstoupení léčebných postupů, jako je chirurgie nebo další odborné zásahy*“. Nemusí se však jednat nutně o odborné zásahy, častokrát se jedná o pouhé ozdravné pobyty. Hlavní příčinou je potřeba získat rychlejší a mnohdy i kvalitnější zdravotní péči, než kterou by daný jedinec získal ve své domovině. Většinou se jedná o jedince z vyspělejších zemí, kteří hledají finančně dostupnější lékařskou pomoc v zahraničí (Palatková, 2014).

Po objasnění, proč vybraní jedinci aplikují zdravotní turismus, je vhodné zmínit také důvody volby **lázeňského turismu**. Palatková (2014, s. 12) pohlíží na turismus jako na aktivitu: „*osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí, po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času za účelem zlepšení psychického či fyzického zdravotního stavu ...*“. Dále Palatková (2014, s.13) tvrdí, že lázeňský turismus je turismus „*vázaný na existenci přírodních léčivých zdrojů*“. Dle definice Zelenky (2012, s.158) je však lázeňský cestovní ruch: „*druh cestovního ruchu, účast na něm je charakteristická pobytem v lázních ať již za účelem regenerace, poznání nebo sociálních kontaktů. Moderním trendem jsou kondiční a preventivně-zdravotní pobyty v lázních. Vzhledem k dlouholeté tradici a pověsti českého lázeňství a klientele s nadprůměrnými výdaji*“. Palatková (2014, s. 36-43) ve svém díle zmiňuje skutečnost, že většina lázeňských turistů, jsou vyššího věku, který jim logicky způsobuje zdravotní obtíže. Z tohoto důvodu tráví delší čas v lázeňských zařízeních, neboť jsou vyššího věku a nemusí brát zřetel na limitující faktory jako čerpání řádné dovolené, případně

potomstvo. Někteří jedinci mají navíc pobyt zcela hrazený, pokud ne zcela, je jim na něj přispíváno poměrnou částkou. Nemusí tedy řešit další limitující faktory jako nedostatek finančních prostředků.

V prosinci 2020, proběhlo dotazníkové šetření mezi vybranými lázeňskými turisty agenturou FOCUS. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 1012 osob. Z celkového počtu bylo 217 lidí důchodového věku (tj. 65 let a starších). Jejich hlavní záminkou pro jejich cestu byla snaha o zlepšení zdravotního stavu, z nichž téměř 50 dotazovaných potvrdilo, že jsou na pobytu hrazeném plně zdravotní pojišťovnou (ZP) či částečně. 81 jedinců z osob důchodového věku disponovalo čistým měsíčním příjmem domácnosti, jehož výše byla vyšší než 30 000 Kč. Na základě jejich finančních možností, je patrné, že si mohou dovolit pobyt v lázních, jelikož nadpoloviční většina byla evidována jako „potenciální lázeňský host“ či samoplátce, což znamená, že v dané lokalitě byli plně na své vlastní náklady. Ze zmíněného lze snadno vyvodit fakt, že starší lázeňští hosté mají finanční prostředky k zaplacení celého pobytu, nebo jim přispívají ZP či rodina (Profil návštěvníka lázní, 2021).

Lázeňský turismus lze též dělit dle autorů Smith & Puczko (2009, s. 84-87) dle účelu cesty následovně: fyzická léčeni, kosmetické zákroky, relax a odpočinek, trávení volného času a zábava, psychologické léčení a duchovní osvěta.

Mezi hlavní rozdíly **lázeňského turismu** a **zdravotního turismu** patří odbornost péče. Zdravotní turismus je vyhledáván především pro odborné (častokrát až nutné) léčení jednotlivce, zatímco lázeňský turismus má za cíl také zlepšit zdravotní stav, ale působit jako prevence či snaha o zachování zdraví za pomoci přírodních léčivých zdrojů. Dalším rozdílem lze vnímat samotné pacienty. U lázeňského turismu se jedná především o starší osoby, převážně tuzemce, zatímco u zdravotního turismu se jedná o směs osob, které cestují do daného místa se snahou zlepšit svůj zdravotní stav (většinou zákrokem) – dříve, než by se jej dočkali ve své vlasti – bez ohledu na to, zda se jedná o zkrášlující zákrok či zdraví zlepšující (Palatková, 2014; Smith & Puczko, 2009; Zelenka, 2012).

Hlavním rozdílem mezi lázeňským cestovním ruchem a cestovním ruchem je zaměření na zdraví a relaxaci. Zatímco CR se zaměřuje na objevování nových míst, kultur a zážitků, lázeňský cestovní ruch se soustředí na zlepšení zdravotního stavu klienta, pomocí lázeňských procedur a přírodních zdrojů. Další rozdíl je v cílové skupině. Cestovní ruch se obvykle zaměřuje na širokou cílovou skupinu turistů, zatímco lázeňský cestovní ruch je často cílen

na starší lidi a lidi s chronickými zdravotními problémy (Beránek, 2013; Smith & Puczko, 2009).

1.2 Formy lázeňské péče

Jakubíková (2019) rozděluje lázeňskou péči na dvě základní formy:

- péče ústavní,
  - komplexní lázeňská péče,
  - příspěvková lázeňská péče,
  - samoplátecké pobyty,
- péče ambulantní.

Ústavní péče zahrnuje pobyt v lázeňských zařízeních či ozdravovnách, pokud to stav pacienta dovoluje a jsou splněny další podmínky, jako je například indikační seznam, závažnost onemocnění atd.

Komplexní lázeňská péče, též hovorově známá jako „*křížkové lázně*“, je plně hrazená příslušnou ZP a zaměřuje se na doléčení pacientů po operacích, úrazech a různých neočekávaných zdravotních indispozicích, eliminování invalidity a snaha o vrácení pacienta do běžného produktivního života, pokud je to možné. ZP financuje jak stravu, tak ubytování pacienta ve smluvních zařízeních a pokud to vyžaduje zdravotní stav pacienta, může ZP hradit i dopravu do léčebného zařízení, to však bývá pouze v ojedinělých případech. Pacient neboli pojištěnec, nastupuje dle vytíženosti zařízení a dle závažnosti jeho potíží, nejdéle však do tří měsíců, od vystavení návrhu lékařem. Léčba je prováděna pacientovi současně s vystavením pracovní neschopnosti (Drobná, 2004).

Příspěvková lázeňská péče je většinou poskytována pacientům s chronickým onemocněním. Nárok na PLP vzniká v případech, kdy pojištěnec nemá nárok na lázeňskou péči komplexní. V tomto případě si pojištěnec hradí stravu a ubytování sám. ZP je hrazeno pouze vstupní vyšetření a léčení, tedy jednotlivé procedury. Pojištěnec si však může za vlastní důchod pořídit další procedury, případně připlatit za kvalitnější léčbu. Léčebný proces je stanoven na dva až tři týdny. Pacientovi není vystaveno potvrzení o pracovní neschopnosti a musí čerpat dovolenou, případně neplacené volno ve svém zaměstnání. Nástup pojištěnce na ozdravný pobyt je do šesti měsíců od vystavení návrhu. Pacient dostává nárok na PLP standardně jednou za dva roky, splní-li předem stanovené podmínky. Není zde nutnost revize návrhu ze strany ZP, respektive revizního lékaře, jako u KLP (VZP ČR, c2024).

Samoplátecké pobyty (krátkodobé relaxační pobyty) nejsou hrazeny pojišťovnou, tedy nemusí být ani ZP schvalovány, neboť si je platí jedinec sám. Klienti si mohou z pravidla vybrat z různých typů ubytování, stravy a procedur. V době před pandemií COVID-19 byly v zahraničí, ale především v tuzemsku, oblíbené tzv. „eurovíkendy“, případně prodloužené víkendy, které nabízely přínosy sociálně-kulturní a zdravotně-léčebné pro jednotlivce. Klíčové přínosy budou přiblíženy v následující kapitole.

Ambulantní péče je typická pro léčebnou péči pacienta, který do lázní dochází, jelikož ubytování a strava není v této formě zahrnuta. U této varianty může na procedury dojíždět pacient z místa bydliště. Častokrát se jedná o lehké úrazy či onemocnění, které nemocného příliš neomezuje. Ambulantní péče těmto osobám pomáhá lépe se zapojit do společenského života.

1.3 Předpoklady rozvoje lázeňství v kontextu cestovního ruchu

Lázeňství spojuje zdravotní složku s CR. Lázeňství ze zdravotního hlediska pomáhá s léčbou po úrazech, špatnou životosprávou a nauce správného životního stylu, kdy tyto aktivity mohou působit i jako prevence proti nežádoucím jevům, což se týká především zdravotního stavu jednotlivce, respektive skupiny.

Přínosy českého lázeňství nemusí být na první pohled zcela patrné, jelikož vnímání přínosů se může lišit jedinec od jedince. Obyvatelé lázeňského místa mohou zastávat názor, že díky turistům jsou v místě vyšší ceny, nedostatek parkovacích míst, avšak na druhou stranu díky tuzemské, ale i zahraniční klientele může být vyšší zaměstnanost v regionu. Jakubíková (2019) řadí mezi přínosy následující:

- environmentální přínosy,
- zdravotně-léčebné přínosy,
- ekonomické přínosy,
- sociálně-kulturní přínosy,
- regionální přínosy.

Tyto přínosy jsou u českého lázeňství možné především s ohledem na české zákony, mentalitu místních obyvatel, kulturu, ale především kvalitu českého lázeňství, která je ovlivněna špičkovou lékařskou péčí, za kterou dojíždí také zahraniční klientela, jelikož jsou v ČR mimo jiné kratší čekací lhůty na konkrétní zákroky. Povědomí o českém lázeňství také vzrostlo díky zapsání lázeňského trojúhelníku (Františkovy Lázně, Karlovy Vary a Mariánské Lázně)

do památek UNESCO v roce 2021. Zmíněná lékařská lázeňská péče může být označována jako jedna z nejlepších v Evropě (České lázeňství čekají změny, 2023).

Environmentální přínosy se zaměřují primárně na péči o zeleň a její udržování, případně rozvoj parků a lesních cest. Mezi environmentální rozvoj patří též omezení vjezdu vybraných vozidel do středu města. I tato drobnost, má zásadní přínos pro lepší životní prostředí. Města se snaží ve spolupráci s lázněmi působit co nejvíce pozitivně na parky, lesy a další přírodu v jejich správě, případně jejich okolí, protože i okolí lázní působí pozitivně na hosty, ať už se jedná o menší teploty v létě, čistější vzduch, nebo jen pozitivní požitky turistů (Jakubíková, 2019).

Zdravotně-léčebným přínosem pobytu je především prevence. Ta hraje roli, jak v řadě chronických onemocnění, tak při vzniku komplikací po závažných onemocněních, operacích a úrazech. Smyslem lázeňské léčby je zlepšení, případně stabilizování stavu pacienta. Velký přínos mají lázně pro děti a mládež v souladu s jejich správným vývojem, osvojením stravovacích návyků a denního režimu. Vysoký podíl pacientů tvoří lidé, kteří se rádi do lázeňských zařízení vrací, ať už na opakovaný předpis od lékaře nebo si pobyt a stravu v lázeňském zařízení hradí sami. U seniorů má pobyt v lázních pozitivní vliv na jejich mentální a fyzické zdraví s udržením kondice a sociálních vazeb (Jakubíková, 2019).

Ekonomické přínosy se rozdělují na makroekonomické a mikroekonomické a spolu se sociálně-kulturními přínosy značnou měrou ovlivňují region. Lázeňství přispívá k rozvoji daného místa a má pozitivní účinek nejen pro daný region, ale i pro stát. Tuto tezi potvrzuje také ve své knize Plzánková (2018, str.76), kdy uvádí: *„Ekonomické a sociální efekty mají pozitivní dopad i na makroúroveň. Mají vliv na zvýšení objemu globálního fondu pracovní doby, snižování nemocnosti apod. Takže tyto služby nejsou poskytovány na úkor zdravotní péče...“*. A to v oblasti tvorby HDP, ovlivňuje investiční činnost, podporuje zaměstnanost, snižuje pracovní neschopnost. To vše vytváří tzv. multiplikační hospodářský efekt, který znásobuje ekonomický přínos pro další firmy, v pozici dodavatelů, či odběratelů. Na objem a strukturu výnosů lázeňského zařízení působí lokalita, její velikost, tradice lázeňského místa a struktura klientely. Tento fakt zaznamenala lázeňská místa zejména v době po pandemii COVID-19, jež jsou závislá na zahraniční klientele, respektive byla. Zdravotní a ekonomický přínos lázeňství spolu musí být v souladu tak, aby byl dosahován maximální celospolečenský efekt. I přes veškerou snahu jedinců o maximalizaci ekonomických přínosů, jsou veškeré snahy zbytečné bez podpory státního aparátu. Tuto „podmínku“ spolupráce lze označit za funkční oběma směry (Jakubíková, 2019).

Sociálně-kulturní přínos respektuje lázeňský statut a komunální sektor. Ve snaze uspokojit přání a potřeby klientů a jejich zvyšující se nároky, dochází k budování společenského, kulturního a sportovního zázemí. V těchto místech se dbá na vysoký standard hygienických podmínek, jsou prováděny stavební zásahy, reguluje se doprava a zásobování, vymezují se činnosti, které jsou v lázeňských místech zakázány či omezeny a stanovuje se způsob zajištění klidu. Tato místa lákají ke své návštěvě nejen historickými kolonádami a objekty, ale i kreativní úpravou parků a sadů a jejich využitím pro kulturní účely (koncerty, festivaly, charitativní akce, divadelní vystoupení a další veřejné akce). Cílem je především poskytnout co největší výběr volnočasových aktivit návštěvníkům lázeňských zařízení. Některé tyto přínosy se však mohou změnit i v negativa. Většina výše zmíněných skutečností může být brána jako přínos, ale snadno je lze označit jako překážku, ať už v podnikání, koupě nemovitosti nebo její rekonstrukci. Překážkami může být vyšší cena pozemků, nutná byrokracie k vyřízení dříve snadných povolení atd.

Regionálním přínosem je označován vliv lázeňství v regionu, který spojuje předešlé, již vysvětlené, přínosy v jeden, který lze označit za regionální. Regionální přínos, potažmo věhlas a známost daného regionu především díky lázeňství nebo akcím s ním souvisejících či k nim přispívajícím. To vše přispívá například k větší návštěvnosti a rozvoji regionu.

1.4 Charakteristika příjmové stránky měst

Důležité pro CR nejsou jen výdaje, ale také příjmy jednotlivých měst, přestože se Plzáková (2018, s. 75) poněkud kriticky vyjadřuje k veřejným výdajům na CR: *“specifikace pojmu “výdaj na cestovní ruch” je v systému veřejné správy (jak v České republice, tak i v zahraničí) nedostatečná a značně problematická”*. Příjmy z CR municipalit jsou však již jasnější, resp., příjmy související s lázeňským cestovním ruchem. Mezi tyto příjmy obcí lze zařadit:

- místní poplatek z ubytovací kapacity,
- místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek z pobytu (Plzáková, 2018).

Místní poplatek z ubytovací kapacity byl poplatkem aktivním do prosince roku 2019. Byl fakultativním místním poplatkem. Jednotlivé obce mohly výši tohoto poplatku určit dle vlastního uvážení. Vybíral se pouze v ubytovacích zařízeních, která byla určena k přechodnému pobytu jednotlivce, či skupiny osob. Poplatek nebyl vybírán ve zdravotnických a lázeňských zařízeních (s výjimkou hotelových zařízení) a zařízeních, která sloužila

k sociálním a charitativním zájmům (především ubytovny pro osoby bez domova). Poplatek nebyl vybírán ani na internátech, kde jsou především ubytovaní studenti. Poplatek byl odváděn za obsazené lůžko, což je rozdíl oproti lázeňskému a rekreačnímu poplatku, který bude vysvětlen následně. Poplatek upravoval zákon č. 565/1990 Sb., *o místních poplatcích*, konkrétně § 7 (Plzáková, 2018).

Místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt byl poplatkem aktivním, obdobně jako poplatek z ubytovací kapacity, do prosince roku 2019 a taktéž to byl fakultativní poplatek. Jednalo se sice o fakultativní poplatek, avšak vybírat jej mohly obce pouze od turistů, kteří pobývali přechodně v lázeňských místech, případně v částech, kde byl soustředěn turistický ruch. Takto byl upraven poplatek v zákonu č. 565/1990 Sb., *o místních poplatcích*, konkrétně § 3. Tento zákon určoval celkem čtyři podmínky. Těmi byly: přechodný pobyt, za úplatu, ve zmiňovaném lázeňském místě či místě soustředěného CR, poplatek platí pouze osoba, která v místě pobývala za účelem léčení či rekreace. Poplatek byl odváděn za osobu, která v daném místě přenocovala a splnila tyto podmínky. V legislativě se v případě tohoto poplatku nevyskytovalo vysloveně, že je odváděn za lůžko, předpoklad je tedy, že byl odváděn na osobu, která splnila výše uvedené podmínky. Tento poplatek mohl být navíc vybírán od jednotlivců, kteří byli ubytovaní v malých kempech ve stanech, případně v karavanech (Plzáková, 2018).

Poplatek z pobytu je poplatkem, který je platný od 1. ledna 2020. Od tohoto data nahradil v zákoně o místních poplatcích již zmíněné dva poplatky (tedy poplatek z ubytovací kapacity a lázeňský a rekreační poplatek). Poplatek z pobytu může být zaveden prostřednictvím obecně závazné vyhlášky. Může jej vyhlásit jakákoliv obec, poplatek již není vázán na žádné konkrétní podmínky jako v minulosti (nutnost soustředění turistického ruchu v obci atd.). Poplatek je upravován zákonem č. 565/1990 Sb., *o místních poplatcích*.

Od poplatku je dle zákona č. 565/1990, *o místních poplatcích* Sb., ve znění pozdějších předpisů osvobozena např. osoba nevidomá (nebo osoba držící průkaz ZTP/P a její průvodce), dále osoba mladší 18 let. Od poplatku z pobytu jsou také dle zákona č. 565/1990, *o místních poplatcích* Sb., ve znění pozdějších předpisů dále osvobozeni také příslušníci bezpečnostních sborů, vojáci v činné službě, státní zaměstnanci nebo zaměstnanci České republiky pobývající na území obce v zařízení ve vlastnictví ČR nebo této obce v souvislosti s plněním služebních nebo pracovních úkolů (Plzáková, 2018).

2 CHARAKTERISTIKA LÁZEŇSKÝCH SUBJEKTŮ, LÁZEŇSKÝCH MÍST A JEJICH EKONOMICKÝCH AKTIVIT

2.1 Vybrané normy upravující lázeňskou péči

Z počátku je vhodné zmínit legislativu, která upravuje náročné podmínky pro poskytování nejen lázeňské péče. Mezi nejdůležitější lze zařadit zákon č. 48/1997 Sb., *o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.*

Dále se jedná o zákon č. 164/2001 Sb., *Zákon o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon)* včetně zákonu č. 147/2016 Sb., *Zákon, kterým se mění zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.*

Poněkud starší, ale stále aktuální zákon, upravující péči v lázeňských zařízeních je zákon č. 160/1992 Sb., *Zákon České národní rady o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních.*

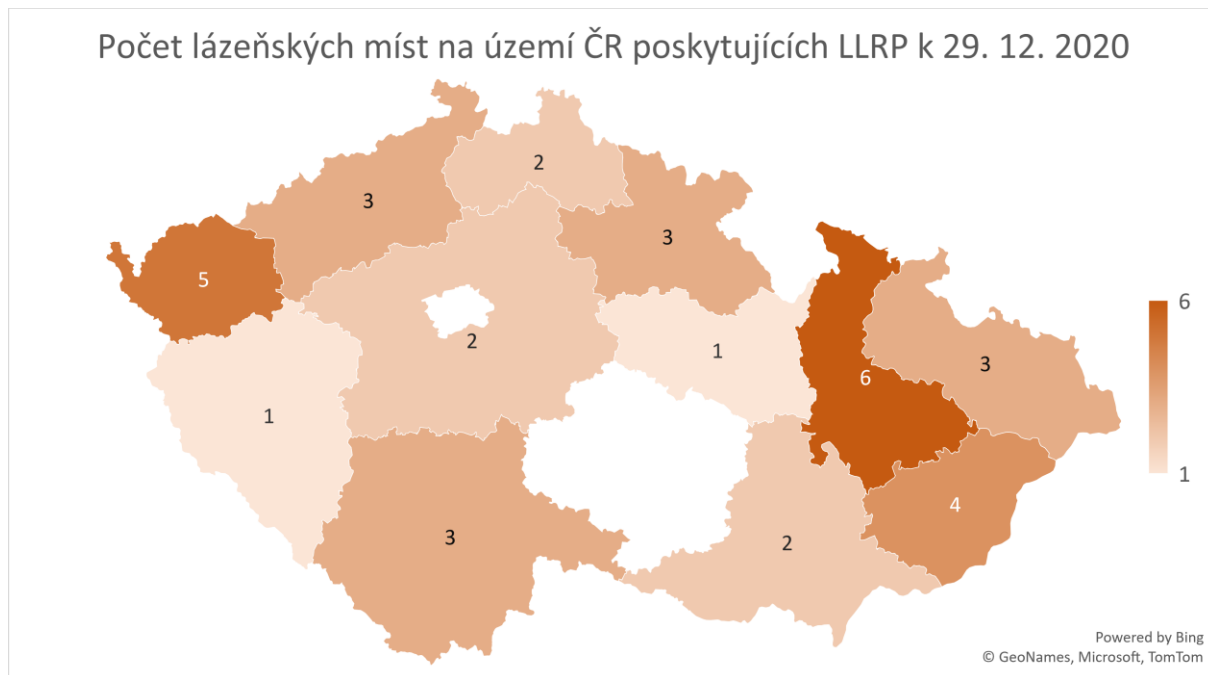
Dále jsou podstatné vyhlášky 92/2012 Sb., *o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče*, vyhláška č. 98/2012 Sb., *o zdravotnické dokumentaci*, ale především vyhláška č. 99/2012 Sb., *o požadavcích na minimální zabezpečení personální zabezpečení zdravotnických služeb a zařízení.*

Většina lázní, a dokonce všechna lázeňská zařízení, provozují jakýmkoliv způsobem zdravotní péči na profesionální úrovni – ať už se jedná o vstupní vyšetření pacientů a předepsání procedur, nebo v lepších hotelech pravidelně ordinující praktický lékař. Všechny tyto vyhlášky upravují provozování a poskytování zmíněných služeb.

2.2 Geografické rozložení lázeňských subjektů

Dle webové prezentace Seznam lázeňských míst v ČR (2022) bylo zjištěno, že na území ČR se k 29. 12. 2020 nacházelo 38 lázeňských míst, z toho 34 lázeňských lokalit disponuje statutem lázeňského místa a 35 míst poskytuje LLRP, zbylé 3 jsou vzhledem k jejich stavu označovány jako „*nefunkční lázeňské místo*“. Zařízení, která mají statut lázeňského zařízení jej mohou užívat na základě zákonu č. 164/2001Sb., *o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech*, ve znění pozdějších

předpisů. Následující obrázek znázorňuje 35 lázeňských míst na území ČR, jež poskytují LLRP (Jakubíková, 2019).

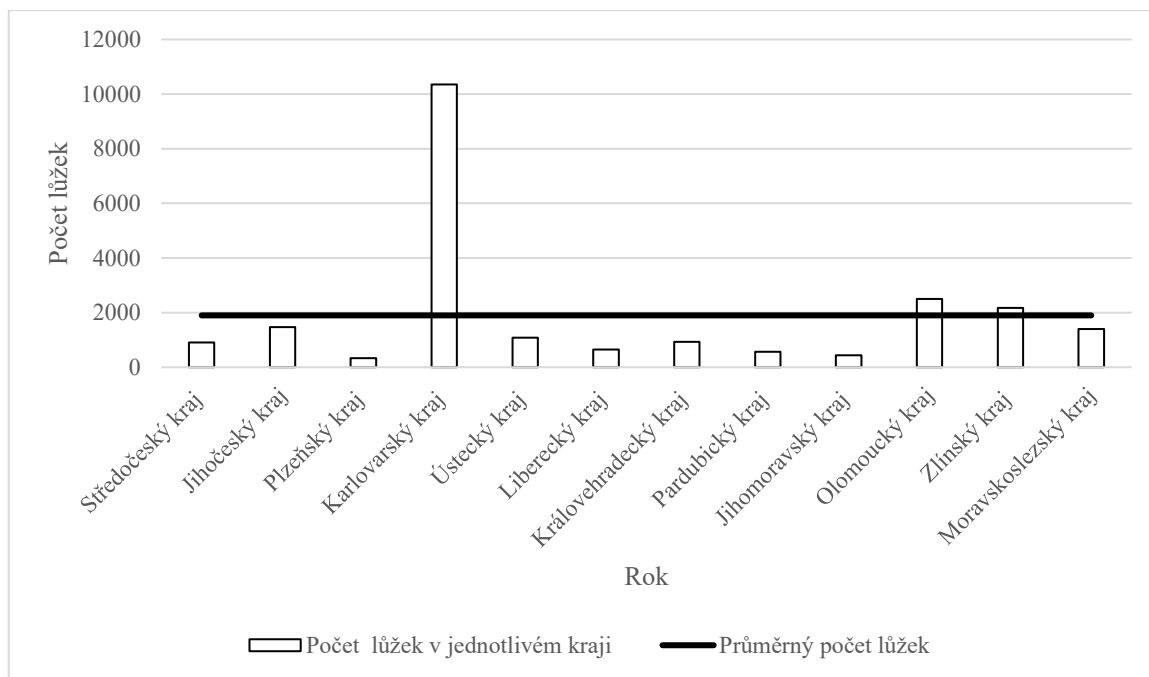

Obrázek 1 Počet lázeňských míst na území ČR poskytujících LLRP k 29.12.2020

Zdroj: Vlastní zpracování na základě (Seznam lázeňských míst v ČR, 2022)

Na obr. č. 1 je znázorněna mapa ČR rozdělena dle krajů, na které jsou znázorněny počty jednotlivých lázeňských míst, kde se vyskytují zařízení, jež poskytují služby LLRP, dle platné legislativy. Z obr. č. 1 je patrné, že nejvíce lázeňských míst je v kraji Olomouckém (6 míst), následovaném Karlovarským a Zlínským krajem. Naopak ani jedno lázeňské rekreační místo se nenachází v hlavním městě Praze a na Vysočině, přestože mohou být poskytovány služby v některých regionech na vyšší úrovni, důležité je splnění podmínek ve zmiňovaném zákoně č. 164/2001 Sb. Lázeňská zařízení jsou vázána na lázeňská místa. Po představení lázeňských míst v jednotlivých krajích, bude doplněna tato informace o celková a průměrně přepočtená lůžka v ČR s rozlišením dle krajů.

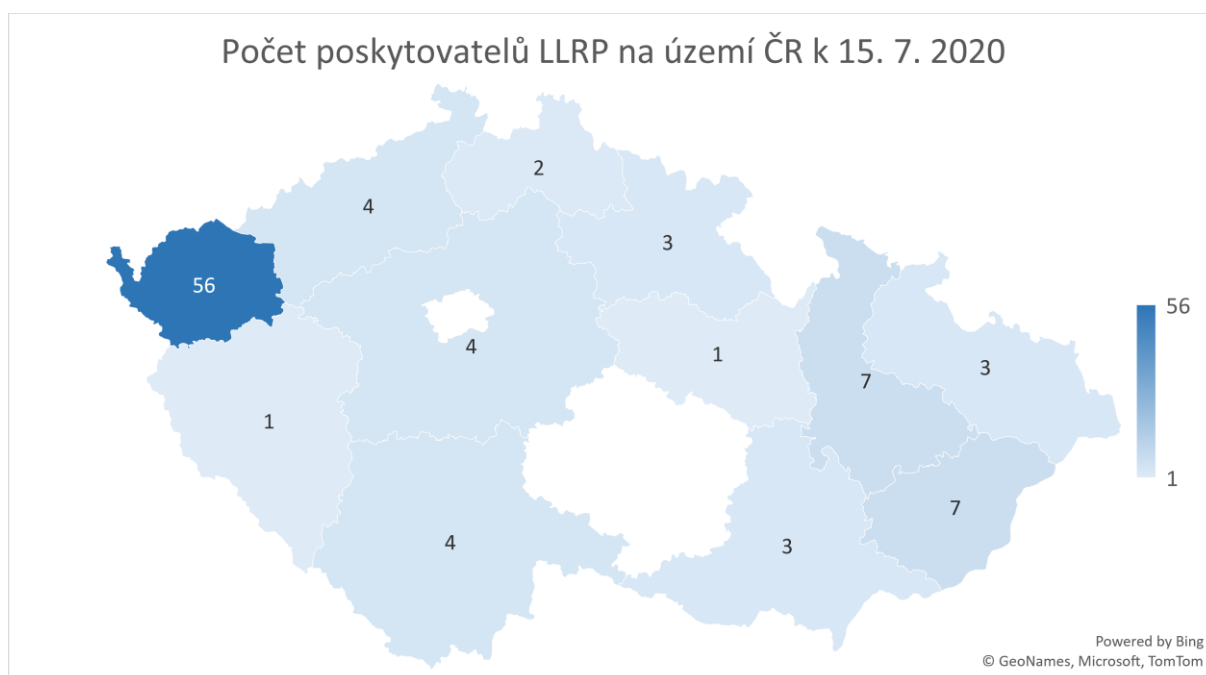

Obrázek 2 Celkový a průměrný počet lůžek v lázeňských zařízeních dle krajů na území ČR k 1.1.2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě (Lázeňská péče 2021, 2022)

Na obr. č. 2 je znázorněn počet lůžek dle jednotlivých krajů a je zde také znázorněn průměrný počet lůžek v jednotlivých krajích k datu 1. 1. 2021. Je důležité podotknout, že vzhledem ke změnám v legislativě, jsou v grafu výše znázorněny nejen ubytovací kapacity poskytovatelů LLRP, ale také lázeňských hotelů, které poskytují lázeňskou léčbu ve spolupráci s poskytovateli LLRP. Z tohoto důvodu je z obr. č. 2 patrný výkyv v počtu lůžek v Karlovarském kraji. Karlovarský kraj poskytoval téměř 10,5 tisíce lůžek ve spolupráci s lázeňskými hotely. Naopak nejméně lůžek poskytoval kraj Plzeňský, necelých 350 lůžek. Z obrázku také vyplývá, že průměrný počet lůžek, který dosahoval téměř 1900 lůžek překročily pouze vybrané 3 kraje. Největším počtem lůžek disponuje Olomoucký kraj. Olomoucký kraj v počtu lůžek vůči lázeňským místům předčil i Zlínský kraj (Olomoucký kraj má přes 2500 lůžek a Zlínský přes 2200 lůžek).

V České republice se nacházelo k 15. 7. 2020 celkem 95 poskytovatelů lázeňské léčebně rehabilitační péče, kteří se nachází na 35 lázeňských místech napříč ČR.

Obrázek 3 Počet poskytovatelů LLRP na území ČR k 15. 7. 2020

Zdroj: Vlastní zpracování na základě (Seznam poskytovatelů lázeňské léčebně rehabilitační péče v České republice, 2020)

Na obr. č. 3 jsou znázorněny počty poskytovatelů LLRP, kteří mají udělené povolení k využívání přírodních léčivých zdrojů dle platné legislativy či jsou situováni v lázeňském místě s vhodnými klimatickými podmínkami k léčení. Celkem se na území ČR nachází zmíněných 95 poskytovatelů. Nejvyšší počet poskytovatelů LLRP se nachází v Karlovarském kraji, kde je soustředěno dokonce 5 lázeňských míst a celkem 56 poskytovatelů, což je v celé ČR hustota nejvyšší. Naopak nejnižší počet lázeňských míst je v Plzeňském a Pardubickém kraji. V každém z vyjmenovaných krajů se nachází pouze jeden poskytovatel LLRP.

2.3 Možnosti vyžití lázeňských hostů

Možnost vyžití lázeňských hostů ve velké míře závisí na poskytovateli služeb a finančních možnostech hostů. Poskytovatele služeb lze hodnotit dle počtu hvězdiček, kterými hotel disponuje. Jednou z asociací, která řeší poskytování služeb hotelů a jejich hodnocení, respektive udělování samotných hvězd je HotelStars Union. Asociace HotelStars Union hodnotí téměř 250 kritérií rozčleněných do 7 kategorií. Tyto kategorie jsou členěny do následujících: všeobecné hotelové informace, recepce a služby, pokoje, gastronomie, konferenční zařízení, volnočasové aktivity, kvalita a online aktivity (HOTELSTARS.EU, 2024).

Hvězdičky jsou hotelům udělovány na základě kontroly, která musí proběhnout fyzicky a měla by být opakována. Nicméně na webu samotné asociace již není informace, v jakém časovém úseku se má kontrola opakovat. Součástí této práce je Příloha A, která znázorňuje vybrané nejdůležitější požadavky na kategorie ubytovacích zařízení. Zařízení musí splňovat vypsane požadavky v příloze a další (již volitelné) požadavky, aby dohromady získaly požadovaný počet bodů k získání a udržení dané kategorie (HOTELSTARS.EU, 2024).

Další kategorií, která může ovlivnit spokojenost hostů je také kulturní vyžití a kulturní program obecně. Mnoho měst se snaží vytvářet program pro turisty a tvořit podmínky, aby se hosté vraceli. Mezi nejčastější lze zařadit budování parkovišť poblíž pamětihodností a kulturních památek, rozvoj přírodních parků a jejich udržování. Pravdou však je, že takovéto kroky nemusí vést ke spokojenosti návštěvníků. Častokrát mohou být negativně ovlivněni i okolnostmi, které nemůže poskytovatel služeb ani město ovlivnit. Jedná se např. o nepříjemný zápach z okolí, chování jiných podnikajících (právnických, ale i fyzických) osob, ostatních turistů nebo také místních obyvatel.

Ačkoliv se hoteliéři, ať už ve spolupráci s městy, městskými částmi a dalšími poskytovateli služeb snaží tvořit optimální podmínky – mohou být zhačeny výše popsanými vlivy, nebo také přehnaným očekáváním ze strany hostů.

2.4 Služby lázeňství v lázeňských zařízeních

Služby poskytované v lázeňství a v lázeňském cestovním ruchu tvoří podle Jakubíkové (2019, s.92) ucelený obraz kvality lázeňského místa a zařízení. Jedná se z velké části o tyto služby:

- zdravotně léčebné služby,
- ubytovací služby,
- stravovací služby,
- společensko-kulturní služby,
- sportovně-rekreační služby,
- komunální služby,
- služby cestovního ruchu.

Do **zdravotně léčebných služeb** spadá ústavní a ambulantní péče (viz kap. 1.2 Formy lázeňské péče). Zdravotně léčebné služby jsou spojeny s navazujícími službami. První z nich je diagnostika, resp. počáteční vyšetření ke zjištění a stanovení zdravotního stavu vyšetřovaného pacienta. Patří sem i zprávy ošetřujících lékařů, laboratorní a průběžná kontrolní vyšetření

a jakékoliv další ošetření ze kterého vznikne zpráva pro ošetřujícího lékaře, řadí se sem i vstupní lékařská prohlídka, na základě, které mnohokrát dochází k sestavení individuálního léčebného programu a dalších doporučení vedoucích ke zlepšení zdravotního stavu pacienta. Mezi základní zdravotně léčebné služby lze zařadit služby, které jsou poskytovány většinou lázeňskými zařízeními. Jedná se např. o perličkové koupele, hydroterapie, speleoterapie, magnetoterapie a další procedury, kterých je v dnešní době nespočet (Drobná, 2004).

Ubytovací služby jsou nedílnou součástí lázeňství a CR. Hostům, ale i pacientům, je poskytováno ubytování v ubytovacích zařízeních (lázeňských domech, hotelech, penzionech, ubytování v soukromí). V minulosti byl striktní režimový program v lázních a pacienti museli dodržovat přísný denní řád (návštěvy na pokojích, noční klid) a domácí řád (chování pacientů). Lázeňské domy, hotely a vybrané penziony disponují interním lázeňským zařízením, jedná se o zdravotně – provozní jednotku, která alokuje léčebná a diagnostická zařízení. Lázeňská zařízení investují do rekonstrukcí a modernizací, čímž se zvyšuje kvalita ubytování, se kterou souvisí vybavenost pokojů. Ty jsou atraktivnější pro zahraniční klientelu, ale také pro samoplátce, i za vyšší cenu. S rostoucí kvalitou a růstem cen se potýkají klienti ZP, kteří si v případě zájmu o vyšší standard (jednolůžkový pokoj, TV, vlastní sociální zařízení...) musí připlatit. Ubytovací zařízení lze členit dle rozsahu a kvality poskytovaných služeb do různých kategorií, viz příloha A. V ubytovacích zařízeních jsou rozdělovány pokoje do několika kategorií, např. pokoje suite, premium, apartmá s přívlastky, jako výhled na město/do parku či pokoj s označením deluxe nebo superior (Beránek, 2013; Drobná, 2004).

Stravovací služby jsou důležitou podmínkou uspokojování základních potřeb člověka, tak i pro spokojenost hosta a často i přímou součástí léčebného procesu. Často ovlivňují pozitivně, či negativně celkový zážitek z lázní. V současné době se tento sektor služeb oživuje a jsou zde významné změny na straně nabídky, ovlivňované poptávkou, jelikož každý host hledá jinou výhodu (pestrost nabídky, vynikající obsluhu, rychlost servírování, výběr salátů/dezertů). Po roce 1989 dochází k uvolnění přísných pravidel v oblasti stravování, nyní se využívá režimové stravování u pacientů s KLP a upravuje se individuálně pro jednotlivce, dle diagnózy, kterou určí lékař. Léčebná výživa účelně využívá především dietního systému, kterou usměrňuje lékař dietolog tak, aby strava odpovídala správné výživě podle typu choroby a zdravotního stavu pacienta. Samoplátci, či pacienti s PLP využívají nerezimový restaurační provoz, tzn. že se stravují samostatně, dle svého vlastního výběru v restauračních zařízeních umístěných v lázeňském místě. Všichni jedinci mohou využít doplňkové stravování ve formě kaváren, cukráren či vináren. V současné době se tento sektor služeb oživuje a nachází zde

příležitost řada živnostníků. Tento druh služeb tak dobře doplňuje celkovou nabídku služeb CR spojených s gastronomií a komfortem pobytu v lázeňských městech (Beránek, 2013; Knop, 1999).

Společensko-kulturní služby poskytují kulturní a zábavní zařízení. Často bývají i přímým cílem účasti na CR (festivaly, galerie, módní přehlídky, divadelní představení...). Lze je rozdělit na služby *aktivní* (společenské a taneční večery, herny aj.) a *pasivní* (filmová a divadelní představení, koncerty, módní přehlídky, naučné přednášky). Tyto aktivity zajišťují lázeňské organizace a zařízení provozované obcemi, v současnosti se často využívá i spolupráce s externími poskytovateli služeb pro zajištění různých akcí (Jakubíková, 2019).

Sportovně-rekreační služby využívají hřišť, stadionů, bazénů, aquaparků k zajištění rozvoje sportovních aktivit, rekreace a turistiky. Také tyto služby lze rozčlenit na služby *aktivní* (plavání, jogging, jízda na kole, aquaerobik, jóga, pilates) a *pasivní* (sledování utkání, resp. náročnost pro jedince je minimální). Je v zájmu zařízení, ale i obcí, aby své místo zatraktivnili dle poptávky pacientů, ale i turistů, a proto budují v blízkosti lázní turistické stezky, cyklotrasy, koupaliště, golfová hřiště. Lázeňské organizace pořádají pro své hosty procházky a výlety do zajímavých míst v okolí. Někteří návštěvníci přijíždějí do lázní primárně za sportovními aktivitami a příjemným bonusem jsou pro ně zdravotně léčebné služby (Jakubíková, 2019).

Komunální služby vycházejí z potřeb a přání hostů a mají většinou osobní, či věcný charakter. Tyto služby souvisí s péčí o klienty lázní a návštěvníky (kadeřnictví, pedikúra, kosmetika, modeláž nehtů), ale i o údržbu a čistotu komunikací, úpravu parků, údržbu městské zeleně a odvoz odpadů. Poskytují je především lázeňská místa nebo soukromé firmy. Jedná se o služby, které nabývají osobního nebo věcného charakteru (Jakubíková, 2019).

Služby cestovního ruchu představují široký pojem, poskytují je lázeňská zařízení nebo podnikatelské, ale i nepodnikatelské subjekty v lázeňském místě. Pro zahraniční klientelu je nezbytné zmínit směnářské služby, které souvisejí s nákupem a prodejem devizových prostředků. Všichni návštěvníci využívají obchodní služby, které souvisejí s prodejem různých potravin, sportovních, ale i rekreačních potřeb, oděvů, obuvi a suvenýrů. Velmi žádané jsou i půjčovny sportovního vybavení (kola, koloběžky), které umožňují lázeňským hostům provozovat aktivity, na které s sebou nemají vybavení. V lázeňských oblastech zpravidla fungují informační centra, která poskytují informace a služby ze všech oblastí související s CR a slouží pro rychlou orientaci a uspokojování potřeb návštěvníků lázní.

3 CHARAKTERISTIKA AKTIVIT VYBRANÉHO VZORKU LÁZNÍ

ČR je rozdělena do 14 krajů. Karlovarský kraj je nejzápadnějším krajem, s rozlohou 3 310 km² a tudíž zabírá 4,2 % rozlohy ČR. Lesní porosty pokrývají téměř polovinu (konkrétně 44,1 %) kraje. Karlovarský kraj sousedí s Plzeňským krajem na jihozápadě a s Ústeckým krajem směrem na severovýchod, směrem na jihozápad sousedí Karlovarský kraj s německou spolkovou zemí Bavorsko a na severozápadě s německou spolkovou zemí Sasko. Zmiňovaný kraj je spolu s krajem Ústeckým sdružován v NUTS 2 Severozápad. V Karlovarském kraji se nachází 134 obcí. Počet obyvatel kraje se blížil ke 300 tisícům (v číslech přesně 293 595 obyvatel) na konci roku 2022. Karlovarský kraj má celkem 3 okresy, a to Cheb, Karlovy Vary a Sokolov. Krajským a statutárním městem Karlovarského kraje jsou Karlovy Vary (Svobodová, 2024).

Dle dat z ČSÚ ke dni 1.2.2024 bylo v Karlovarském kraji evidováno 294 753 obyvatel, 1 036 233 hostů v ubytovacích zařízeních, podíl nezaměstnaných tvořil 4,38 % (ČSÚ, 2024).

Jak již bylo uvedeno na obr. č. 1 *Počet lázeňských míst na území ČR poskytujících LLRP k 29.12.2020*, v Karlovarském kraji se nachází 5 lázeňských míst, a to: Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Lázně Kynžvart a Lázně Jáchymov. První tři zmíněná lázeňská místa tvoří tzv. „Západočeský lázeňský trojúhelník“ a od 24. července 2021 jsou řazena na Seznam světového dědictví UNESCO. Mezi „Slavná lázeňská města Evropy“ lze mimo našeho lázeňského trojúhelníku uvést rakouské Baden u Vídně, belgické Spa, francouzské Vichy a další. Do Slavných lázeňských měst Evropy patří tedy celkem 11 lázeňských měst ze sedmi zemí, přičemž ČR seskupuje tři lázeňská města, jak již slovní spojení „Západočeský lázeňský trojúhelník“, napovídá. Při podrobnějším zkoumání lázeňského trojúhelníku je zřejmé, že na turisty působí mnoho vlivů. Ať už se jedná o léčebné prameny, kterých se tu nachází přes 70 druhů, nebo Slavkovský les, přírodní rezervace Soos, Kladské rašeliny, či samotné lázně doplněné o další památky (RIS, c2021b).

Atraktivita lázeňských měst jsou velmi specifické. I samotné prameny jsou rozdílné – mají jinou chuť, vůni, teplotu i složení a zaměřují se na léčení různých obtíží. Jedním společným jmenovatelem je léčebný účinek pramenů. Jinak samotné procedury, sauny, lázně jsou odlišné. Různorodost pramenů závisí na teplotě, roku–výstavby/rekonstrukce lázeňského zařízení, a především obsluze a vstřícnosti personálu. Výše jmenované sledované ukazatele mohou ovlivnit spokojenost hosta a jeho hodnocení atraktivity, respektive neatraktivity lázní.

3.1 Františkovy Lázně

Františkovy Lázně jsou nejmenším městem z lázeňského trojúhelníku v Karlovarském kraji, s rozlohou 25,76 km² a leží v nadmořské výšce 442 m. Ve městě Františkovy Lázně žije téměř 6 tisíc (5 707) obyvatel. Město je dále členěno do 8 obcí a 7 katastrálních území. Město spadá do Chebské pánve, kde je chráněná celá zřidelná struktura i v okolí. V této oblasti se nacházejí dvě chráněné lokality, konkrétně se jedná o Národní přírodní památku Komorní hůrka a Přírodní rezervaci Amerika (Františkovy Lázně, 2023).

Ve Františkových Lázních se nezaměřují pouze na neplodnost, ale lze v těchto lázních narazit i na onkologické pacienty, pacienty léčící se s pohybovým aparátem, se srdcem či kožními onemocněními. Každému pacientovi je na míru po lékařském vyšetření sestavena tzv. „*františkolázeňská léčebná kúra*“. Františkovy Lázně se pyšní suchým zřidelným plynem, minerálními prameny a sirnoželezitou slatinou. Velkou zajímavostí je vyvěrající suchý oxid uhličitý (výše zmíněný zřidelný plyn), který společně se separovaným plynem z pramenů rozšiřuje možnosti léčby. V Uhličitých lázních nabízejí kromě tzv. plynových koupelí také plynové injekce či speciální gynekologické procedury. Během procedur dochází díky vstřebávání oxidu uhličitého k roztažení cév, což má vliv na lepší prokrvení tkání a všech orgánů. To zajistí dobře okysličenou krev v celém krevním oběhu, proto jsou tyto lázně vhodné i pro léčení kardiovaskulárních chorob, vysokého krevního tlaku či křečových žil. Plynové injekce pomáhají při bolestech hlavy a páteře. Minerální prameny, kterých je v lázních přes 20 (např. Císařský pramen, Žofiin pramen, Studený pramen, Solný a Sluneční pramen...), se vyznačují svou chladnější teplotou, která se pohybuje v průměru kolem 10 °C. Sirnoželezitá slatina, neboli peloidy či laicky řečeno bahno, dostala v českém lázeňství přezdívku „*černé zlato*“. Využívá se k tepelným terapiím, kdy tlumí bolest, uvolňuje svalstvo a v neposlední řadě má antibakteriální, antimykotické a protizánětlivé účinky (Františkovy Lázně, 2024a).

Františkovy Lázně nabízí široké kulturní vyžití nejen v centru, ale také v blízkém či vzdálenějším okolí. Za nejvyhledávanější atrakci ve městě lze označit Luisiny lázně a Císařské lázně či aquacentrum. V okolí sledovaného města se nachází například rozhledna Salingburg, či hrad Seeberg nebo národní přírodní rezervace Soos. Město mimo jiné disponuje v blízkosti golfovým hřištěm či divadlem Boženy Němcové nedaleko centra.

3.2 Karlovy Vary

Karlovy Vary se nacházejí ve stejnojmenném okrese a zabírají svou rozlohou 59,08 km², nacházejí se na soutoku řek Teplá a Ohře. Počet obyvatel převyšuje 49 tisíc (49 043). Karlovy Vary se nacházejí v nadmořské výšce 447 m. Město Karlovy Vary se dále dělí do 15 obcí. Minerální prameny v této lokalitě jsou zejména teplého rázu (RIS, c2021a).

Vyvěrá zde přes 80 pramenů termálních vod a z toho 14 je dále využíváno k léčebným účelům. Tyto prameny se tvoří v hloubkách 2500 m pod zemským povrchem. Nejteplejší pramen dosahuje 73 °C, ten se nazývá Vřídlo, kdežto ostatní prameny, jimiž se léčí primárně poruchy metabolismu, ale využívají se také ke koupelím či inhalacím, dosahují teploty 38-63 °C. V tomto teplotním rozmezí lze uvést Pramen Rusalka, Pramen Skalní, Pramen Libuše, Pramen Svoboda nebo Pramen Sadový. Mezi chladnější prameny se řadí Pramen Štěpánka, jenž má 14,2°C. V Karlových Varech se léčí převážně nemoci trávicího a pohybového ústrojí, zubní onemocnění a poruchy látkové výměny, kam lze zařadit nemoci jako je cukrovka, dna či poruchy metabolismu. Stejně jako u výše zmíněných Františkových Lázní je součástí léčby pitná kúra, Karlovy Vary nejsou výjimkou, i zde se totiž využívá pitná kúra k léčení nemocí. Je důležité dodržovat určené množství a druhy pramenů, ale i dobu (většinou se doporučuje pít cca 30 minut před jídlem a po malých doušcích). Při pitné kúře se nedoporučuje konzumace alkoholu nebo požívání návykových látek či kouření (Karlovy Vary, 2024a).

Karlovy Vary jsou známé Mezinárodním filmovým festivalem, který se každoročně koná v letních měsících, v posledních 3 letech na přelomu měsíce června a července. V centru města je možné využít projížďku kočárem taženým koňmi. V Zámecké věži se celoročně nachází expozice UNESCO, kde je v 3D modelech znázorněno 11 světových lázeňských měst. Oblíbenost a popularita Karlových Varů, kde si na své přijde opravdu každý, je proslulá nejen pro dobře vybavená dětská zábavní centra, ale též svou místní hvězdárnou či kulturním zastoupením v podobě kin a Karlovarského městského divadla, kde se koná nespočet rozmanitých akcí.

3.3 Mariánské Lázně

Mariánské Lázně jsou městem v Karlovarském kraji, konkrétně v okrese Cheb, stejně jako Františkovy Lázně. Rozloha Mariánských lázní je 51,79 km². Mariánské Lázně leží v nadmořské výšce 578 metrů a počet obyvatel se blíží ke 14 tisícům (13 554). Město je členěno do 14 obcí a 4 katastrálních území. Mariánské Lázně se nacházejí na úpatí Chráněné krajinné

oblasti Slavkovský les a ve městě se nacházejí např. Kladské rašeliny, přírodní rezervace Hamnický mokřad nebo Přírodní rezervace Smraďoch (MARIANSKE-LAZNE.INFO, c2005-2024).

Město Mariánské Lázně je známo díky množství vyvěrajících minerálních pramenů, kterých lze napočítat ke 40 přímo ve městě, v okolí města je až k jednomu stu vyvěrajících léčivých vod. Díky účinkům minerálních pramenů v této oblasti, resp. jejich složení, se v Mariánských Lázních nejčastěji léčí onemocnění močového ústrojí. Mimo jiné se zde léčí pohybový aparát, dýchací cesty, gynekologická a onkologická onemocnění. Prameny se typově řadí mezi studené kyselky, jež mají chladivý charakter. Teplota se pohybuje obdobně jako ve Františkových Lázních od 7-10 °C. V roce 2023 se staly klimatickými lázněmi. O tento lázeňský statut usilovaly Mariánské Lázně od roku 2021, kdy na základě požadavku začal Český hydrometeorologický ústav kvartálně měřit kvalitu ovzduší. Naměřené hodnoty jsou dokonce hluboko pod minimálními hodnotami pro splnění, udávanými legislativou České republiky. Do Mariánských Lázní proto jezdí pacienti s plicními onemocněními nebo po těžším průběhu onemocnění COVID-19. V klimatických lázních se léčí tzv. klimatoterapií, kdy v rámci pobytu v klimatických lázních se léčebná kúra provádí spolu s inhalací Lesního pramene a pitnou léčbu Rudolfovým pramenem (Mariánské Lázně, 2024a).

Mariánské Lázně jsou mimořádné již zmiňovanými prameny, které se nachází přímo na kolonádě. Jsou vyhledávanou turistickou destinací i díky zpívající fontáně, která se nachází na hlavní lázeňské kolonádě. Park Bohemium nabízí miniatury pamětihodností z celé ČR, tzv. muzeum v přírodě v Mariánských Lázních. Velmi oblíbené u turistů jsou také zdravotní procházky např. ve Skalníkových sadech či v parku u Lesního pramene. V nedaleké blízkosti samotného centra se nachází několik zajímavých míst pro turisty, ať už se jedná o Mecséryho vyhlídku či Obůrku Hvozdu a další atrakce.

Všechna tři sledovaná města se nachází blízko sebe. To umožňuje turistům v dnešní době využít naplno svůj čas a navštívit v krátké době nespočet atrakcí – bez ohledu na to, zda je cílem zlepšit zdravotní stav, vyzkoušet nové léčivé prameny nebo jen poznat jiná místa s různými atrakcemi a volnočasovými aktivitami.

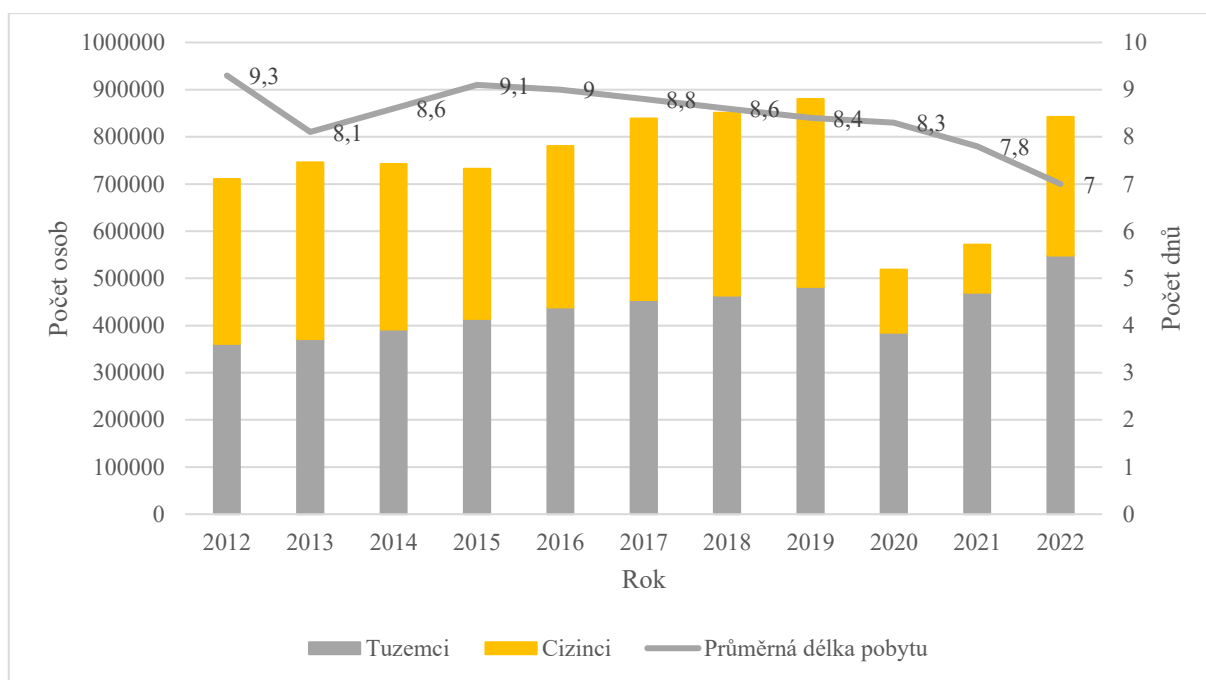
4 ANALÝZA ZPŮSOBŮ VYUŽÍVÁNÍ LÁZEŇSKÉ PÉČE VE VYBRANÝCH LÁZEŇSKÝCH MÍSTECH

4.1 Metodika výzkumu

Cílem této diplomové práce je charakterizovat působení lázeňských subjektů ve vybraném lázeňském místě a následně zhodnotit dopady zdravotního turismu na rozpočet či ekonomiku lázeňského místa v kontextu situace ve sledovaném období. Sledované období je v délce 10-ti let. Pro účely detailní analýzy byla použita data z vyšších územních celků (stát, kraj) i územních samosprávných celků (Karlovarský kraj, se zaměřením na města Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Mariánské Lázně). Data byla očištěna o nevyhovující informace a vhodně upravena pro další šetření. Pro zpracování diplomové práce byly použity statistické metody vědeckého zkoumání, jako jsou: analýza, abstrakce, agregace, deskripce či komparace. Agregace, deskripce a komparace bude prováděna především mezi vývojem počtu turistů a ekonomickou situací sledovaných měst. Na základě vyobrazených dat dojde k analýze vlivu lázeňství na místní ekonomiku, kdy bude zkoumán především vliv lázeňských turistů na ekonomickou situaci města s důrazem na výdajovou stránku sledovaných měst lázeňského trojúhelníku. Bude kladen důraz na změnu výdajů spojenou s poklesem návštěvnosti v období pandemie COVID-19 a po ní.

4.2 Analýza vývoje počtu lázeňských turistů v Karlovarském kraji v komparaci s celou ČR

Pro analýzu vývoje počtu turistů je vhodné zmínit celkový počet lázeňských turistů v ČR a v Karlovarském kraji. Pro sledovaný region bude patrné, jaký dopad měl vliv posledních několika let na obvyklý vývoj obsazenosti a návštěvnosti lázní i ubytovacích zařízení.

Obrázek 4 Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních na území ČR v letech 2012-2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2022a)

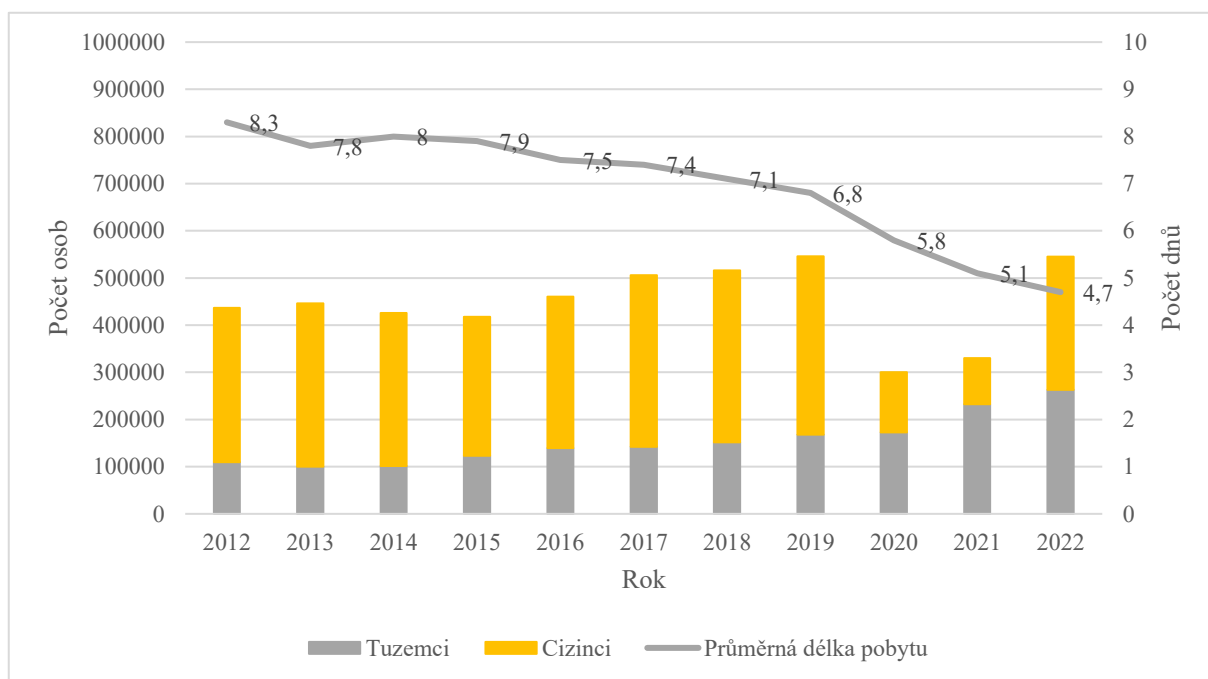
Na obr. č. 4 je znázorněn celkový počet turistů, kteří navštívili ČR a svůj pobyt trávili v lázních. Tedy i v lázních, které poskytují lázeňské služby, ale nejedná se o lázeňsky léčebné místo, dle zákona č. 164/2001 Sb.

Na obr. č. 4 je patrné, že vývoj počtu všech hostů byl do roku 2019 s drobnými odchylkami v zásadě stabilní a po nástupu pandemie COVID-19 došlo k masivnímu propadu na období dvou následujících let. Od roku 2022 se obsazenost lázní přibližuje obvyklým číslům.

Obr. č. 4 mimo celkového počtu turistů znázorňuje také proporcionalitu jednotlivých hostů. Je patrné, že počet tuzemců ve sledovaném období 2012-2019 rostl a jejich počet byl vždy vyšší než počet cizinců, kteří navštívili lázně. V roce 2020 došlo k poklesu celkového počtu, změnila se však významně proporcionalita, kdy tuzemců bylo mnohem více, konkrétně z 10 turistů bylo 7 českých v roce 2020, o rok později dokonce o jednoho více. V roce 2022 přibylo více zahraničních hostů, což bylo dle všeho nejvíce způsobeno pandemií COVID-19.

Obr. č. 4 popisuje průměrný počet strávených nocí v lázních. Jak je zřejmé, celkový počet strávených nocí byl do roku 2020 relativně stabilní a největší propad lze registrovat u počtu zahraničních zájemců o lázeňské služby právě od tohoto období, zatímco zájem tuzemských návštěvníků zůstal v obdobných číslech.

Jako další bude znázorněn počet turistů a tuzemců, kteří navštívili lázně v Karlovarském kraji. Obrázek níže popisuje vývoj počtu hostů a přenocování v lázeňských zařízení v Karlovarském kraji v letech 2012-2022.

Obrázek 5 Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji v letech 2012-2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2022a)

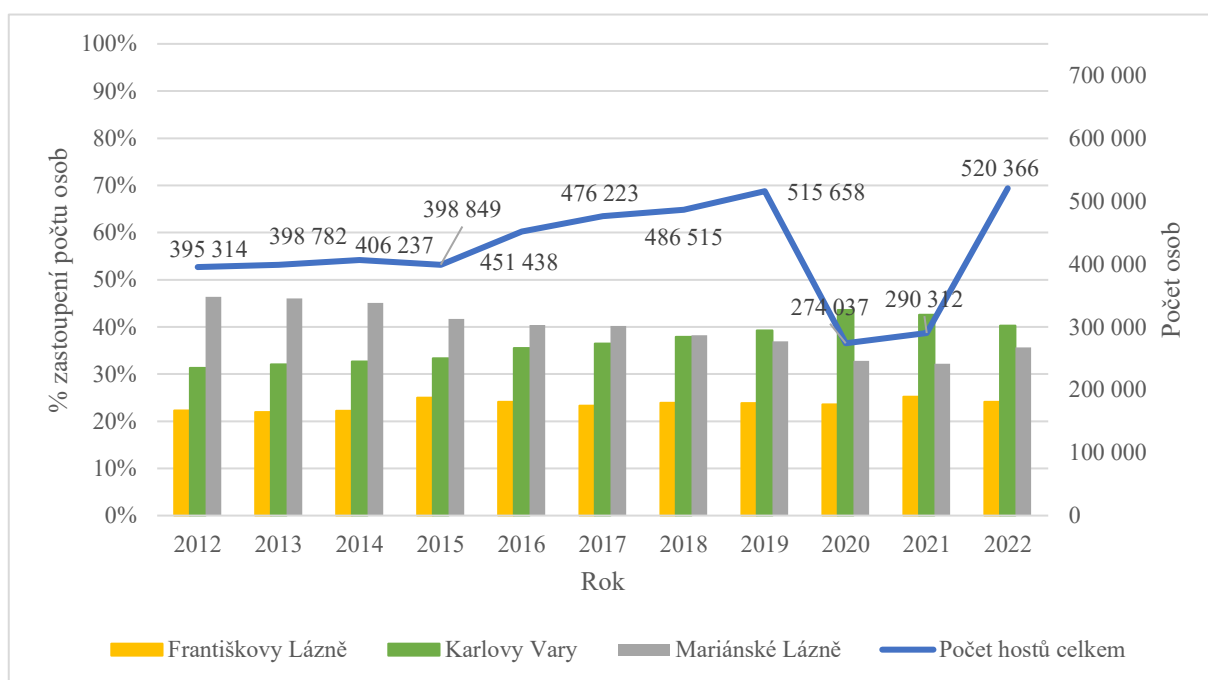
Obr. č. 5 znázorňuje počet hostů a průměrný počet přenocování v lázeňských zařízeních se zaměřením na Karlovarský kraj, obdobně jako u obr. č. 4 *Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních na území ČR v letech 2012-2022*, i zde jsou znázorněni všichni hosté, ubytovaní v lázních, tedy i na místech, které nejsou upraveny legislativou, konkrétně zákonem č. 164/2001 Sb.

Z obr. č. 5 je zřejmé, že Karlovarský kraj byl primárně cílem turistů ze zahraničí než tuzemských turistů. Tento fakt je možné vysvětlit jednak umístěním, silnou zahraniční komunitou z východu, ale také tradičními prameny a památkami, které lákají primárně turisty ze zahraničí. Vzhledem k tomu, že se jedná o různou úroveň poskytovaných služeb v lázních – je různá i finanční náročnost. Z tohoto důvodu je předpokládáno především masivní zapojení spíše cizinců než tuzemců.

Z obrázku vyplývá, že celkový počet turistů kolísal. V letech 2012-2015 byl zaznamenán pokles turistů na Karlovarsku, avšak od roku 2016 docházelo k růstu turistů v lázních, až do roku 2019. V roce 2020 značně ubylo turistů, především turistů z ciziny. Tento fakt se

odráží opět od pandemie COVID-19, která byla již zmiňována. V tomto období bylo zamezeno cestování z a do zahraničí, a proto se tento jev promítl a promítne i v následujících grafech. Počet tuzemců spíše rostl, vzhledem k nemožnosti vycestovat za hranice a pokud ano tak za velmi přísných epidemických podmínek. I z tohoto důvodu lidé cestovali primárně po ČR, kdy se rezidenti snažili podpořit CR. Navíc v tuzemsku byli hoteliéři spíše benevolentnější, pokud se vyžadování dodržování protipandemických opatření týká, vzhledem ke snahám zachránit jejich podnikání.

Na dalším obrázku bude představen procentuální podíl hostů lázeňských zařízení v lázeňském trojúhelníku (Františkovy Lázně, Karlovy Vary a Mariánské Lázně) v letech 2012-2022, včetně absolutního vyjádření počtu hostů v těchto vybraných městech.

Obrázek 6 Lázeňský trojúhelník - podíl počtu hostů v lázeňských zařízeních vyjádřen v % i absolutní hodnotě v letech 2012-2022

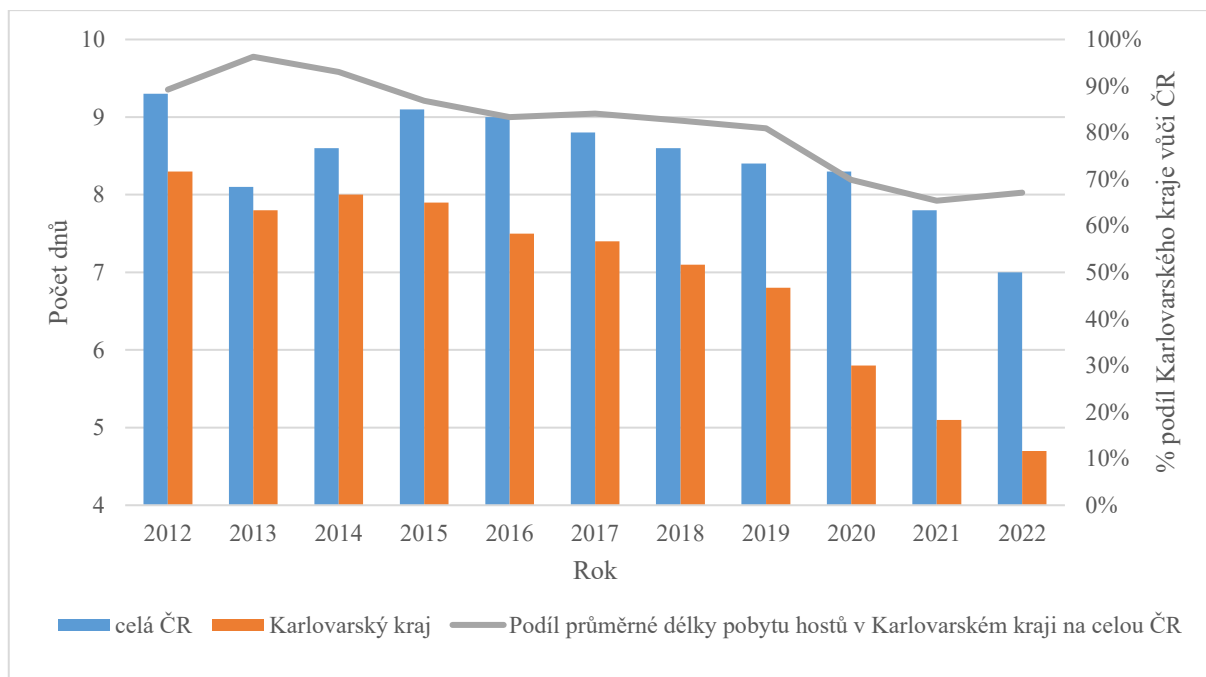
Zdroj: Vlastní zpracování dle (Františkovy Lázně, 2024b; Karlovy Vary, 2024b; Mariánské Lázně, 2024b)

Na obr. č. 6 výše je patrný procentuální vývoj ubytovaných hostů v lázeňských zařízeních v letech 2012 až 2022. Jak je patrné již z obrázku, počet turistů ve sledovaných městech se měnil. V letech 2012-2014 lze vidět mírný růst a v roce 2015 mírný pokles. V letech 2016 až 2019 byl zaznamenán větší růst. Obdobně tomu tak bylo také u obr. č. 5 *Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji v letech 2012-2022*,

jelikož data v daném obrázku vychází především z lázeňského trojúhelníku. Ve sledovaném období se celkový počet turistů v Karlovarském kraji pohyboval mezi 82 % až 91 %. Lze tedy tvrdit, že lázeňský trojúhelník se podílí významně na počtu hostů v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji. Roky 2020 a 2021 byly ovlivněny pandemií COVID-19 a souvisejícími omezeními v ČR. Rok 2022 lze označit za zlomový, jelikož většina omezení byla zrušena a počet hostů dokonce překonal i počet hostů před pandemií. Tuto skutečnost lze vnímat jako touhu turistů navštěvovat památky a využívat služeb v plném rozsahu, což nebylo během pandemie možné.

V roce 2012 bylo nejvíce turistů ubytováno v Mariánských Lázních a nejméně ve Františkových Lázních. Tento trend se však postupně začal měnit a zcela se změnil v roce 2019. V období pandemie COVID-19 se struktura strávených nocí na sledovaném území ještě více změnila, kdy obliba města Karlovy Vary mezi turisty rostla. Menší procentuální vyjádření města Karlovy Vary oproti Mariánským Lázním v letech 2012-2014 lze shledávat v mnoha faktorech působících dohromady, mezi ty nejvýznamnější lze zařadit cenovou politiku vybraných hotelů, probíhající stavební práce v srdci Karlových Varů a možné související rekonstrukce uvnitř hotelů, a tedy omezená kapacita dostupnějšího ubytování, případně kombinace těchto faktorů. Od roku 2014 lze zaznamenat stoupající podíl ubytovaných návštěvníků Karlovarska především ve městě Karlovy Vary a jejich lázeňských zařízeních. Po období pandemie však byl zaznamenán v Karlových Varech mírný pokles ubytovaných hostů. I přesto lze říci, že se zásadně změnila struktura hostů v lázeňském trojúhelníku – minimálně co se ubytování týká. Počet ubytovaných osob v městě Františkovy Lázně lze označit za stabilní v průběhu celého sledovaného období, kdy se pohybovaly hodnoty od 22 do 25 %.

Jako další bude porovnán průměrný počet přenocování v lázeňských zařízeních s následnou komparací celé České republiky a Karlovarského kraje.

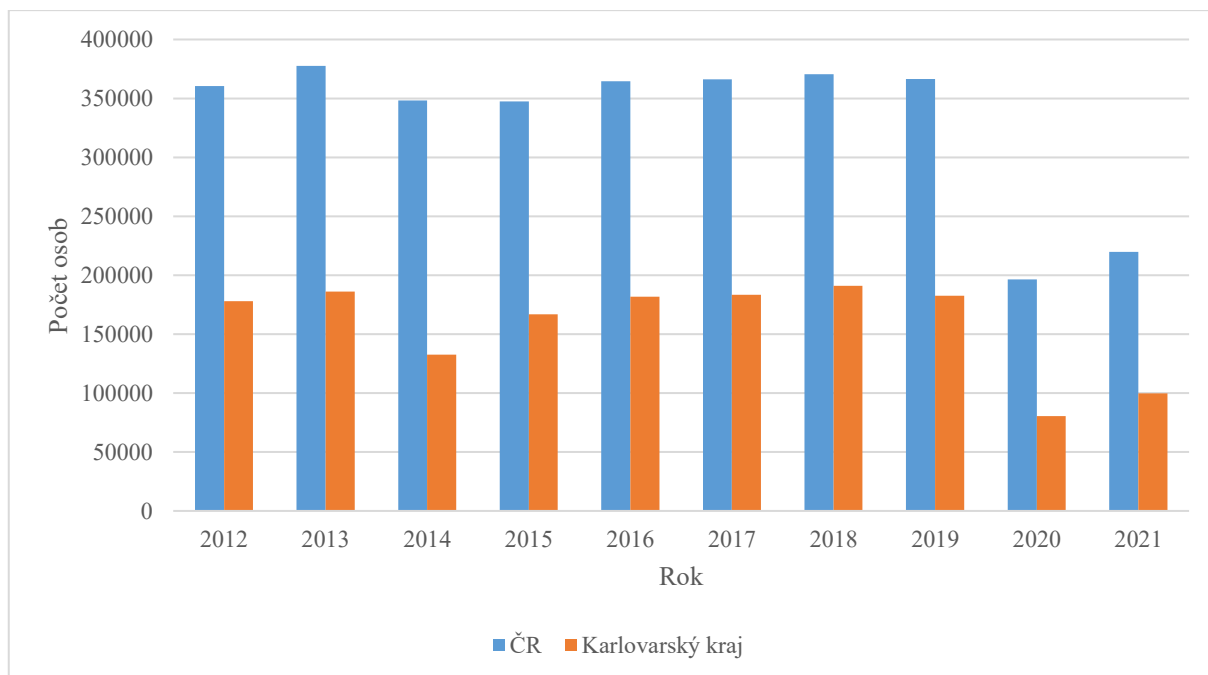

Obrázek 7 Průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních na území ČR v porovnání s Karlovarským krajem v letech 2012-2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2022a)

Na obr. č. 7 je znázorněn průměrný počet přenocování v lázeňských zařízeních v komparaci Karlovarského kraje s celou ČR. Z obrázku je patrné, že průměrný počet přenocování kolísá v celé ČR. Konkrétně lze zaznamenat v prvních 5 letech mírné kolísání. Naopak od roku 2017 je trend průměrného počtu strávených nocí v celé ČR klesající a v roce 2022 dosáhl svého minima, protože v letech 2020-2022 byly restriktce v důsledku pandemie COVID-19. Karlovarský kraj, přestože se jedná o nejvyhledávanější kraj (z pohledu poskytování ubytování v lázeňských zařízeních, včetně jejich počtu), tak průměrný počet je menší než celorepublikový průměr, a navíc stabilně klesal již od roku 2014. Důvodem mohou být vyšší ceny díky zvýšenému zájmu turistů, ale také samozřejmě na základě vysoké úrovně poskytovaných služeb. Případně snaha poskytovatelů služeb nabídnout pobyt co největšímu počtu turistů, z důvodu snahy o získání finančních prostředků nejen za pobyt, ale doplňkové služby. Při komparaci obou průměrů (jak za ČR, tak za Karlovarský kraj, docházelo spíše k poklesu). Pro další analýzu je nezbytné zaměřit se na samotný počet lázeňských hostů a další podstatné ukazatele pro tuto práci.

Na obrázku níže je znázorněn počet přijatých pacientů, kteří trávili svůj pobyt v lázeňských zařízeních, ve sledovaných obdobích a místo jejich pobytu, konkrétně ČR nebo Karlovarský kraj.

Obrázek 8 Počet přijatých pacientů v lázeňských zařízeních na území ČR se zaměřením na Karlovarský kraj v letech 2012-2021

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Lázeňská péče 2021, 2022)

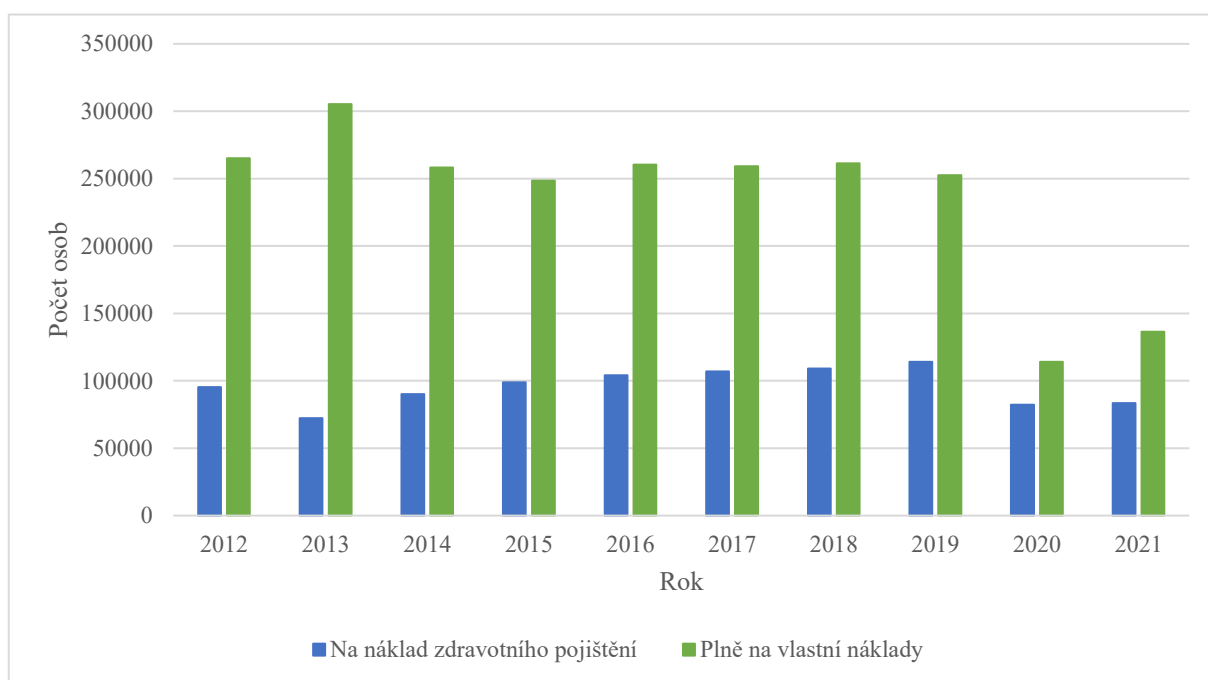
Na obr. č. 8 je znázorněn celkový počet lázeňských hostů v lázeňských zařízeních ČR, bez ohledu na délku pobytu, způsob úhrady a další možné členění. Výše zmínění hosté, jsou hosté, kteří trávili svůj pobyt na místě, které užívá název „lázeňské zařízení“ dle zákona č. 164/2001 Sb. Obrázek znázorňuje podíl hostů, kteří trávili svůj pobyt v Karlovarském kraji. Z obr. č. 3 *Počet poskytovatelů LLRP na území ČR k 15. 7. 2020*, je patrný možný důvod. Velký počet poskytovatelů oproti ostatním krajům. V roce 2014 byl zaznamenán celkový pokles a následující rok stagnace celkového počtu lázeňských hostů. Důvodem mohly být změny v úhradové vyhlášce, které změnilly možnost čerpání hrazených lázeňských pobytů. Naopak podíl Karlovarského kraje v roce 2015 vzrostl v celkových číslech o téměř 35 tisíc turistů a v procentech o 9 %. V letech 2017 až 2019 přijelo každý rok více turistů, byť v roce 2018 to bylo pouze o pár desítek turistů více než předchozí rok. U Karlovarského kraje došlo k růstu turistů, byť procentuální podíl spíše kolísal v jednotkách procent. V roce 2019 došlo opět k poklesu celkového počtu turistů, ale i k poklesu turistů trávících svůj pobyt na Karlovarsku – v Číně tou dobou začala pandemie COVID-19. Byť hosté z Asie nejsou hlavními hosty lázeňských zařízení, restrikce z Asie dopadly i na Evropu, včetně ČR. Rok 2020 byl poznamenán celosvětovou pandemií, kdy restrikce neumožňovaly lidem cestovat a léčit se v lázeňských rekreačních zařízeních. Z tohoto důvodu je značný pokles celkového počtu turistů o téměř polovinu. Následující rok byl o něco lepší – co se počtu turistů týká – avšak nedostál

čísel z předchozích let, což je logické. Situace ohledně pandemie se zlepšila, restriktce však nebyly stálé, ba naopak velmi proměnlivé.

Počet lázeňských turistů je závislý více na stavu ekonomiky a existence, resp. neexistence restriktcí. Zmíněné restriktce turismus obecně nezažil od začátku tisíciletí. Pouze byla oslabena kupní síla lázeňských hostů v důsledku ekonomické krize a krachu světových bank. I za těchto okolností si však mnoho turistů našlo způsob, jak strávit čas v lázeňských zařízeních, bez ohledu na to, zda se jednalo o významné a známé lázně v Karlovarském kraji, či méně známé lázně v jiných částech ČR. Obecně lze říci, že CR byl poprvé od vzniku ČR výrazně omezen právě v důsledku pandemie COVID-19, a že hospodářský cyklus nemá tak výrazný vliv na CR.

Následující obrázek znázorňuje počet přijatých pacientů v lázeňských zařízeních na území ČR s rozlišením dle způsobu/formy financování v letech 2012-2021.

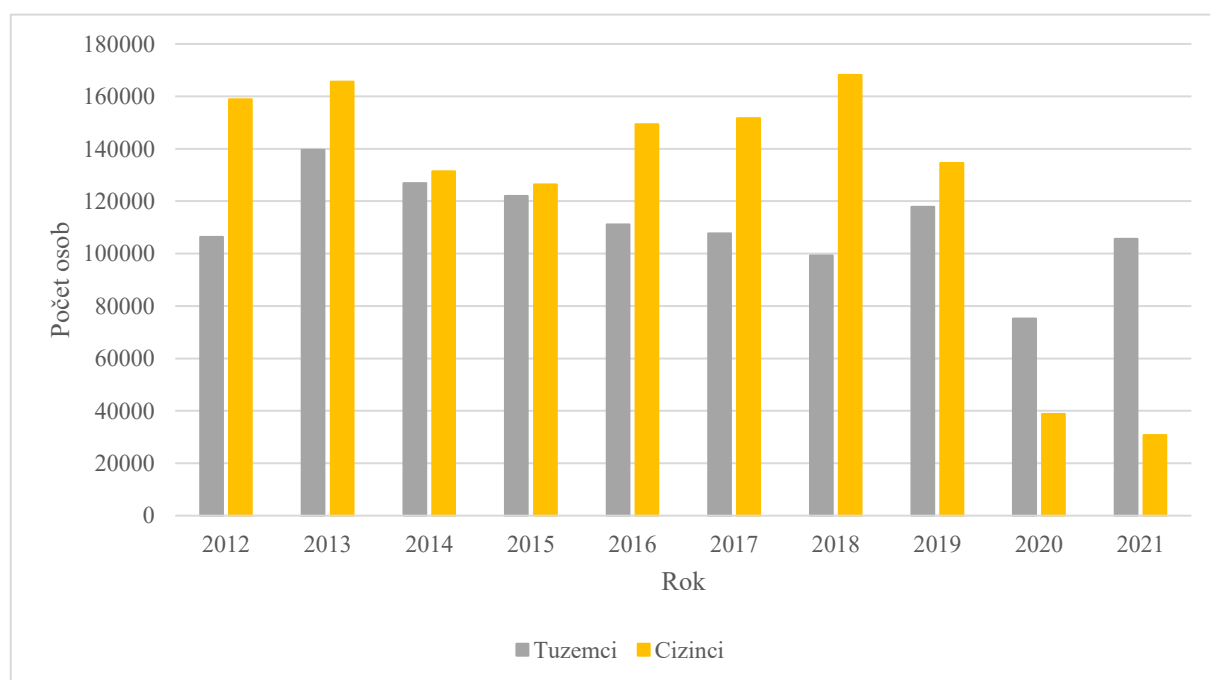
Obrázek 9 Počet přijatých pacientů v lázeňských zařízeních na území ČR dle způsobu financování v letech 2012-2021

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Lázeňská péče 2021, 2022)

Obr. č. 9 ukazuje počet lázeňských hostů v lázeňských zařízeních v ČR a jejich vývoj v letech 2012-2021. Z grafu vyplývá, že osob s příspěvkem, což jsou v tomto případě pouze tuzemci, se léčilo v průběhu let 2012-2019 ztelně méně, konkrétně vždy minimálně o polovinu méně než hostů, kteří nevyužili příspěvek na lázeňský pobyt. V jistých letech dokonce docházelo k ještě větším disproporcím, konkrétně v roce 2013 z důvodu změn úhradových vyhlášek. V tomto roce bylo čtyřikrát méně pacientů, kterým pojišťovna hradila pobyt než těch, kteří se obešli bez

příspěvku. Obecně lze vývoj hostů, kteří využili příspěvek v jakékoliv formě a výši, označit za stabilní a v letech 2013-2019 trend mírně rostl. V roce 2020 lze sledovat značný pokles lázeňských hostů, bez ohledu na druh platby. V roce 2020 markantně klesl počet hostů s příspěvkem, ale následující rok jejich počet opět mírně narostl.

Počet lázeňských hostů, kteří se obešli bez příspěvku ZP se ve sledovaném období měnil. Jak již bylo zmíněno, v ČR bylo mnohem více osob, hradících si svůj pobyt sami než těch, kterým bylo přispěno. Ve vybraných letech se jedná o zmiňovaný čtyřnásobný rozdíl. Jedním z důvodů může být kvalitní péče lázeňských zařízení v ČR oproti ostatním zemím v kombinaci s vyšší životní úrovní. Dalším možným vysvětlením, co se týká tuzemců hradících si zcela svůj pobyt, může být již zmiňovaná kvalitní péče v kombinaci s nutností léčby, ale bez nároku na příspěvek, tedy situací, kdy se tuzemec potřebuje, případně se chce léčit v lázních, ale nemá na to nárok. Celkový počet pacientů bez příspěvku na lázeňskou péči značně kolísal a nelze zde spatřit trend růstu jako u druhé skupiny pacientů. Vlivem mohla být politická, ekonomická, bezpečnostní situace ve světě, ale i v ČR. Pro lepší představu bude znázorněn na dalším grafu vývoj tuzemců a cizinců, kteří si svůj pobyt hradí plně na své vlastní náklady ve sledovaném období.

Obrázek 10 Vývoj samoplátců v lázeňských zařízeních na území ČR dle trvalého pobytu v letech 2012-2021

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Lázeňská péče 2021, 2022)

Na obr. č. 10 je zobrazen vývoj samoplátců v lázeňských zařízeních v ČR v rozmezí let 2012-2021. Jak již bylo zmíněno, počet samoplátců v lázeňských zařízeních nevyjadřuje žádný určitý

trend. Vývoj cizinců v letech 2012 a 2013 rostl, naopak v následujících dvou letech došlo k poklesu v řádech nižších desítek tisíc, aby o rok později tj., v roce 2016 došlo opět k růstu, který vyvrcholil v roce 2018, kdy si do českých lázeňských zařízení našlo cestu nejvíce turistů ve sledovaném období. Konkrétně se jednalo o téměř 169 tisíc turistů.

U tuzemců byl vývoj poněkud odlišný. Konkrétně v roce 2012 a 2013 docházelo k růstu tuzemců, kteří vyrazili do lázeňských zařízení bez příspěvku pojišťoven. Ovšem od roku 2014 až do roku 2018 lze sledovat klesající trend, přestože cizinců jezdilo od roku 2015 více. Rok 2016 lze označit jako zajímavý, jelikož došlo k většímu poklesu tuzemců a k růstu (nikoliv zanedbatelnému). Vyvrcholením byl zmiňovaný rok 2018, kdy byl rozdíl mezi tuzemci a cizinci značný – konkrétně přes 70 tisíc osob ve prospěch cizinců. Celá situace se změnila v roce 2019, kdy bylo více tuzemců „samoplátců“ než cizinců a dále se projevoval v letech 2020 a 2021. Pokles cizinců lze vysvětlovat pandemií COVID-19 a následným restrikcím a zamezením cestování mimo vlast, jak bylo již uvedeno výše. Z tohoto důvodu se v lázních vyskytovalo více tuzemců než cizinců. Vzhledem k cíli práce, bude kladen zřetel na analýzu lázeňského cestovního ruchu v Karlovarském kraji se zaměřením na lázeňský trojúhelník. Z tohoto důvodu bude znázorněn na následujícím obrázku vývoj počtů lázeňských turistů v Karlovarském kraji.

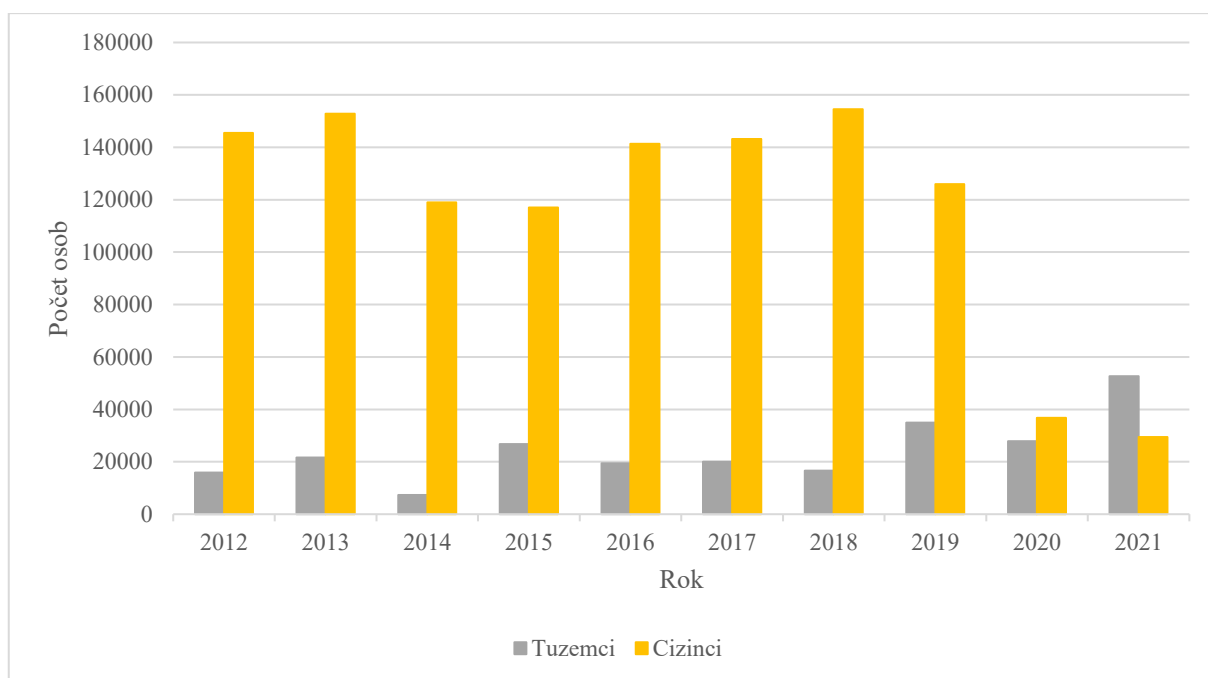
Obrázek 11 Počet přijatých pacientů v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji dle způsobu financování v letech 2012-2021

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Lázeňská péče 2021, 2022)

Na obr. č. 11 je znázorněn vývoj počtu lázeňských hostů v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji dle způsobu úhrady v letech 2012-2021. Počet hostů, kteří přijíždí do

Karlovarského kraje na vlastní náklady, tj. bez jakéhokoliv finančního příspěvku, je mnohonásobně více než těch, kteří příspěvek čerpat mohou. Tato skutečnost je zřejmá vzhledem ke kapacitám, kterými disponuje celá ČR, co se lůžkové lázeňské péče týká. Důležité je také porovnání s obr. č. 2 *Celkový a průměrný počet lůžek v lázeňských zařízeních dle krajů na území ČR k 1.1 2021*. Přestože disponuje Karlovarský kraj zhruba pětkrát více lůžky, než je průměr, vztaženo na počet turistů, tak Karlovarský kraj odbavuje většinu samoplátců (více než polovinu) a tento poměr roste, díky rostoucímu počtu turistů v Karlovarském kraji, ale i v celé ČR. Tato skutečnost platí v celém sledovaném období. Nejvíce je však tento rozdíl vidět v letech po pandemii COVID-19 tj. letech 2020 a 2021. V těchto letech dosahoval poměr turistů v Karlovarském kraji přes 60 % v roce 2020, respektive 76 % v roce 2021.

Při porovnání lázeňských pobytů s příspěvkem pojišťoven Karlovarský kraj nedosahuje takových čísel. Konkrétně poměr turistů s příspěvkem, kteří byli na pobytu v Karlovarském kraji dosahuje od 16 % do 32 %. Tento poměr lze označit za významný, ovšem s porovnáním s počtem lůžek po celé ČR a významností Karlovarského kraje lze označit tento poměr za spíše horší. Možnou příčinou tohoto výsledku může být i skutečnost, že vybraní neakutní pacienti, případně i pacienti s požadavkem na specifickou lázeňskou péči jsou distribuováni do jiných lokalit, než je Karlovarský kraj. Obdobně jako u vývoje turistů a samoplátců ve sledovaném období za celou ČR, bude nyní podrobněji představen a znázorněn na dalším grafu vývoj tuzemců a cizinců, kteří si svůj pobyt hradí po vlastní ose ve sledovaném období na území Karlovarského kraje.

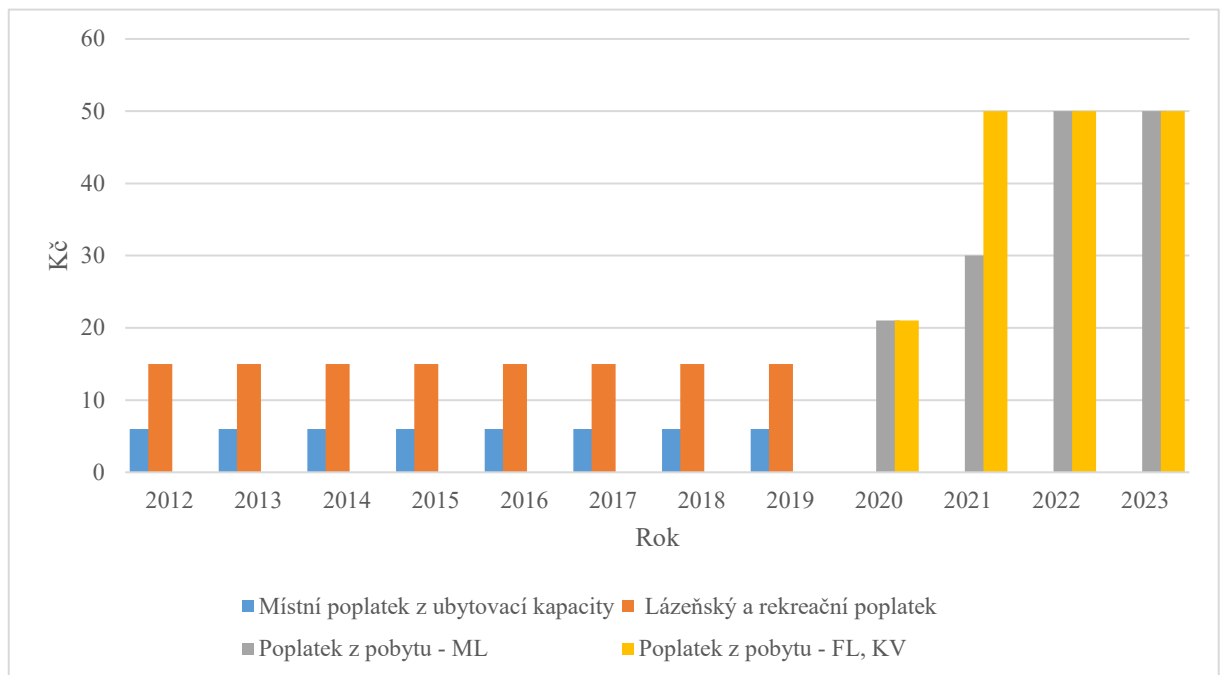
Obrázek 12 Vývoj samoplátců v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji dle trvalého pobytu v letech 2012-2021

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Lázeňská péče 2021, 2022)

Obdobně jako u obr. č. 10, i zde u obr. č. 12 je vyobrazen vývoj samoplátců v lázeňských zařízeních, ovšem v Karlovarském kraji ve sledovaném období 2012-2021. Při porovnání s obr. č. 5 *Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji v letech 2012-2022* je zřejmé, že Karlovarský kraj je cílem většiny osob, kteří nepotřebují příspěvek na svou péči a jsou zároveň ze zahraničí. Vývoj samoplátců, ať už hostů ze zahraničí či tuzemců ve sledovaném období kolísal. Obdobně jako u předchozích grafů i zde je možné vidět diametrálně odlišné roky 2020 a 2021. Tyto dva roky se zcela vymykají předchozímu trendu i zde. Od roku 2012 až do roku 2019 bylo mnohonásobně více zahraničních hostů než tuzemců. Zároveň ve sledovaném období minimálně 45 % zahraničních turistů z celkového počtu v ČR strávilo svůj pobyt na Karlovarsku.

4.3 Analýza poplatků ve sledovaných lázeňských městech

V kapitole 1.4 byly představeny jednotlivé poplatky, proto bude nyní znázorněn vývoj ve sledovaném období za daná města.

Obrázek 13 Výše sazby poplatků v lázeňském trojúhelníku v letech 2012-2023

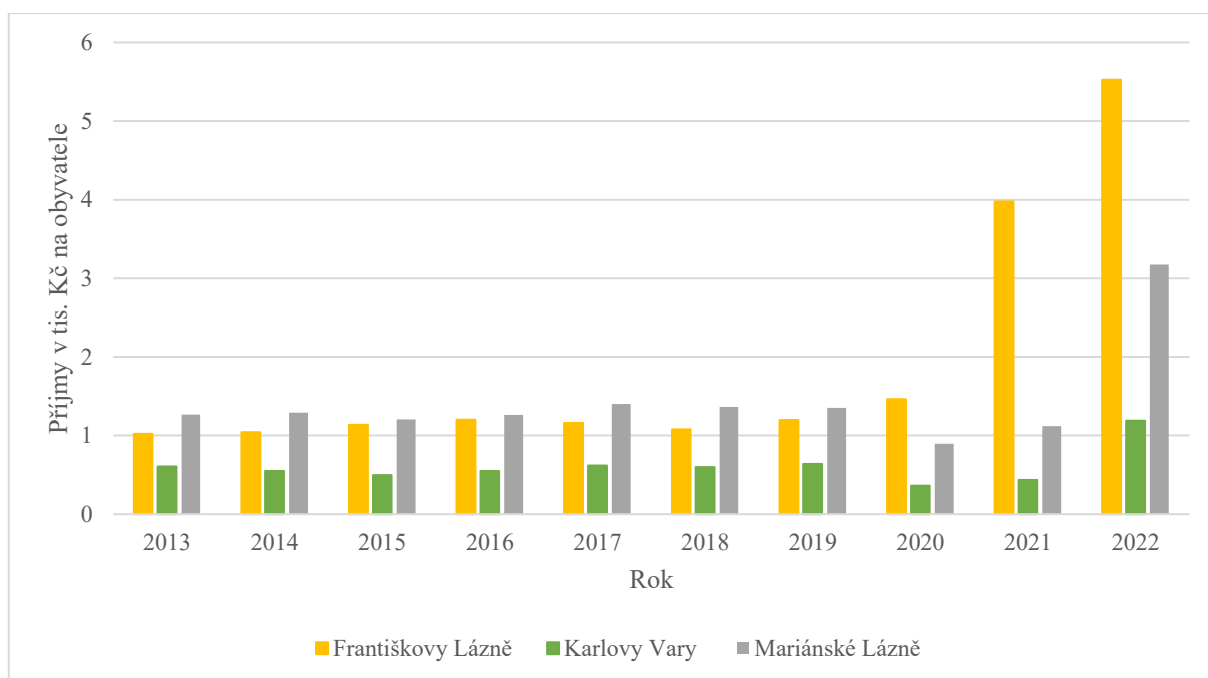
Zdroj: Vlastní zpracování dle (Obecně závazná vyhláška města Františkovy Lázně č. 1/2021, 2021; Obecně závazná vyhláška statutárního města Karlovy Vary č. 6/2022, 2022; Obecně závazná vyhláška města Mariánské Lázně č. 2/2021, 2021)

Obrázek č. 13 znázorňuje vývoj výše jednotlivých poplatků ve sledovaných částech Karlovarského kraje. Jak je vidět na obrázku výše, tak součet jednotlivých poplatků se v období 2012 až 2020 neměnil. Respektive neměnila se jeho výše. Od roku 2012 byl součet poplatků 21 Kč. Nicméně v letech 2012-2019 se skládal ze dvou poplatků, konkrétně se jednalo o „Místní poplatek z ubytovací kapacity“ – ve výši 6 Kč a „Místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt“ – ve výši 15 Kč. Výše tohoto poplatku byla stejná pro všechna sledovaná lázeňská města (Františkovy Lázně, Karlovy Vary a Mariánské Lázně). V roce 2020 došlo k jejich zániku a nahradil jej „Poplatek z pobytu“, jehož výše byla 21 Kč. V roce 2021 došlo ke změně výše tohoto poplatku. Mariánské Lázně zvedly poplatek na 30 Kč, zatímco Františkovy Lázně a Karlovy Vary zvedly tento poplatek na 50 Kč. O rok později následovaly Mariánské Lázně a poplatek byl zvýšen na 50 Kč, jako u předchozích lázní (Dolanská, 2022). Výše tohoto poplatku se poté neměnila. Tento poplatek je důležitou součástí veřejných rozpočtů měst a obcí. Jedná se o jeden z mála pilířů, který funguje také bez většího příspěví státních rozpočtů. Je to především proto, že zájem o rozkvět turismu mají především podnikatelé.

Nemalá většina z nich je na turismu závislá – především, pokud se zaměřují na lázeňský cestovní ruch. Municipality nesmí samozřejmě ignorovat potřeby rozvoje a oprav součástí CR (památky, parky, lázeňské prameny atd.).

Ačkoliv to může být na první pohled málo zřetelné, jedná se o podstatný význam příjmů jednotlivých měst. Poplatky jsou hrazeny za jednotlivou noc a jsou hrazeny každou osobou (až na výjimky, které stanovuje zákon – viz kapitola 1.4 této práce).

Výše je uvedena struktura a hodnota jednotlivých poplatků spolu s jejich vývojem v průběhu několika let. Pro komplexnější představu, bude představen vývoj celkových příjmů z webových stránek MONITOR Ministerstva financí ČR, které nezpochybnitelně souvisí s CR. Nejdříve je však dobré zdůraznit, jak funguje hospodaření samosprávných celků a obcí. Rozpočet těchto obcí představuje finanční fond, jenž je součástí rozpočtové skladby. Rozpočtovou skladbu upravuje především vyhláška č. 412/2021 Sb., *o rozpočtové skladbě*, ve znění pozdějších předpisů. Městská pokladna, potažmo rozpočet města se naplňuje příjmy, které přichází do rozpočtu, a naopak ubývá díky výdajům, přičemž je využíváno skladby (výdajové i příjmové) soustavou jednotného třídění příjmů a výdajů. Všechny finanční operace jsou bez výjimky tříděny do paragrafů a položek. Paragrafy určují odvětvové třídění, zatímco položky třídění druhové. Speciální částí je položka ostatních peněžních operací, včetně tvorby a použití peněžních prostředků. Pro tuto studii jsou však důležité především příjmy a výdaje těchto rozpočtů, se zaměřením na CR. Proto je v následujícím grafu představen vývoj veškerých příjmů, které přímo souvisí s cestovním ruchem (Plzáková, 2018).

Obrázek 14 Příjmy z místních poplatků přepočtené na obyvatele dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč v lázeňském trojúhelníku v letech 2013-2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2022b; Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022a; Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022a; Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022, 2022a)

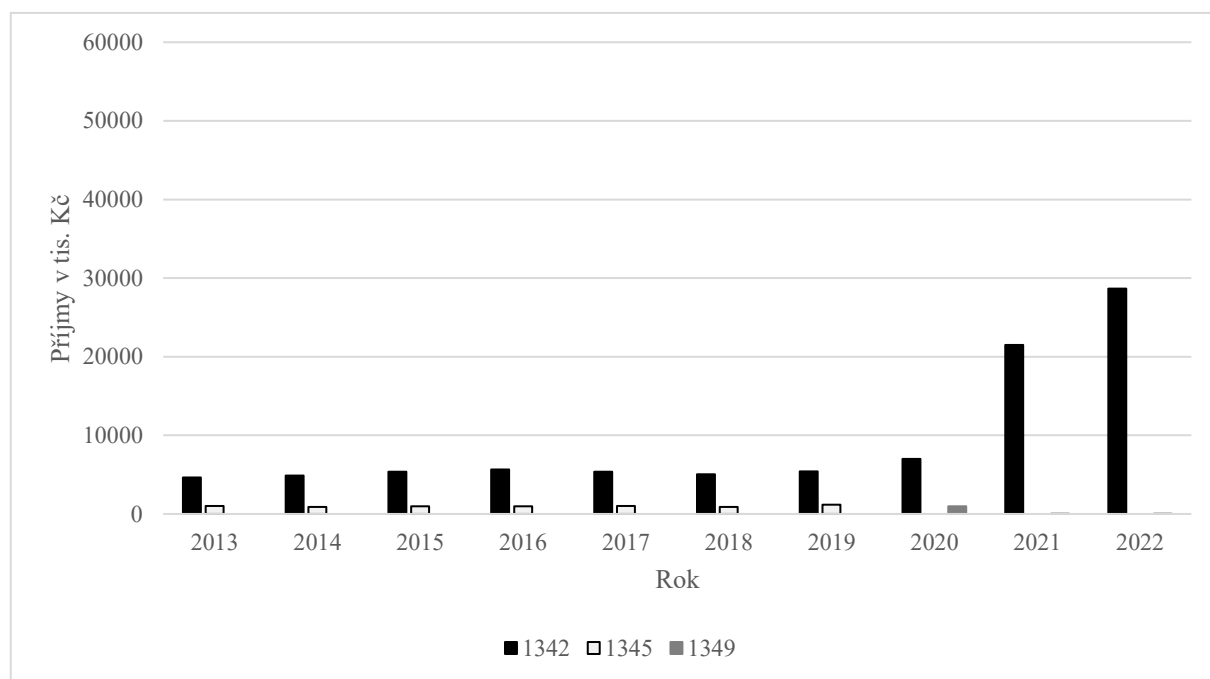
Na obr. č. 14 je znázorněn vývoj vybraných příjmů dle MONITORu Ministerstva financí ČR dle druhového členění. Konkrétně jsou znázorněny příjmy měst Františkovy Lázně, Karlovy Vary a Mariánské Lázně přepočtené na obyvatele. Znázorněné příjmy jsou dle druhového členění, konkrétně za příjem poplatku z ubytovací kapacity a poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt, které jak již bylo zmíněno byly účinné do roku 2019, tak i příjmy za poplatek z pobytu, který předešlé dva poplatky nahradil.

Z obrázku je dále zřejmé, že příjmy přepočtené na jednoho obyvatele měly stabilní výši v průběhu sledovaného období a nedocházelo k výrazným změnám příjmů na jednoho obyvatele. Za výjimku lze označit roky 2021 a 2022, kdy došlo ke zvýšení sledovaných poplatků. Tato skutečnost způsobila, že celková vybraná částka byla u vybraných měst minimálně 2,5krát vyšší v roce 2022, oproti výchozímu roku 2013. Z obrázku je dále patrné, že město Karlovy Vary mělo nejvyšší celkové příjmy ze sledované trojice měst, protože zde bydlí nejvíce obyvatel (jak bylo zmíněno již v kapitole 3 výše). Při přepočtení na jednotlivé obyvatele je zřejmé, že v letech 2013 až 2019 měla města Františkovy Lázně a Mariánské Lázně k dispozici z příjmů z poplatků minimálně jeden tisíc Kč. Naopak Karlovy Vary, získaly více

než jeden tisíc Kč přepočteno na obyvatele, pouze v roce 2022. Tato hranice byla překročena pouze díky vyšším poplatkům, přestože Karlovy Vary v absolutní hodnotě celkově získaly ve sledovaném období stejně, nebo více prostředků než zbylá dvě města (výjimkou byl paradoxně rok 2022, kdy zmíněná města překonala i Karlovy Vary ve výběru poplatků).

Vzhledem k tomu, že byly představeny příjmy lázeňského trojúhelníku přepočteny na obyvatele, bez rozpadu na konkrétní příjmy, budou nyní představeny příjmy s rozpadem za jednotlivá města bez přepočtení na jednotlivé obyvatele.

Obrázek 15 Příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč města Františkovy Lázně v letech 2013-2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022a)

Na obr. č. 15 jsou znázorněny skutečné příjmy rozpočtu města Františkovy Lázně v letech 2013-2022. Položku 1342 znázorňuje, dle vyhlášky č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě příjmy z **poplatku z pobytu**. Rozpočtovou skladbu upravuje zákon číslo 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o příjmy, které upravuje legislativně 565/1990 Sb., který je účinný ve znění zákona č. 278/2019 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Na obrázku výše se nachází příjmy, dle již zmíněné metodiky o odstavci výše. Toto označení znázorňuje **poplatek z ubytovací kapacity** (1345). Tento poplatek byl v roce 2019 zrušen,

v roce 2020 pod tímto kódem nefigurovaly žádné příjmy, aby v roce 2021 s platností od roku 2022 byl kód užíván pro označení „*Příjem z poplatku za obecní systém odpadového hospodářství a příjem z poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci*“. Důležitý je však vývoj mezi lety 2013 a 2019, než došlo k zmíněným úpravám. Vzhledem ke zrušení vybírání daného poplatku v roce 2020 nebyly příjmy evidovány.

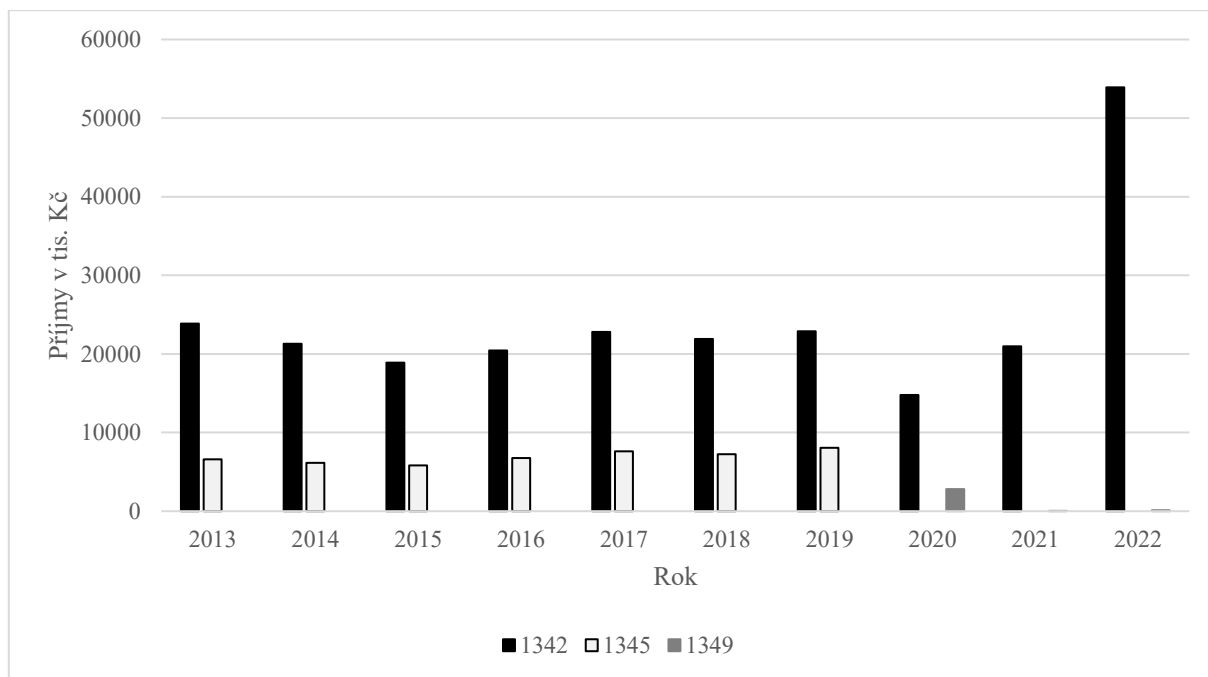
V roce 2020 byl znovu zaveden „*Příjem ze zrušených místních poplatků*“. Tomuto poplatku byl přidělen kód 1349. Mělo se jednat o možnost doplacení poplatků za zrušený poplatek „**Místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt**“ a „**Místní poplatek z ubytovací kapacity**“.

Jednotlivé kódy byly vysvětleny výše, proto již nebudou znovu vysvětlovány. **Příjmy z poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt** průběžně rostly až do roku 2016. V letech 2016-2019 došlo k mírnému poklesu získaných prostředků. Důležitým rokem je 2020, kdy byly poplatek za lázeňský a rekreační pobyt a poplatek z ubytovací kapacity zrušeny a nahrazeny poplatkem z pobytu, který byl vyšší, jak bylo znázorněno na obr. č. 13 *Výše sazby poplatků v lázeňském trojúhelníku v letech 2012-2023*. Tato skutečnost vysvětluje růst příjmů z poplatku z pobytu navzdory probíhající pandemii COVID-19. Celkově příjmy vzrostly ve sledovaném období, tj. 2013 až 2022 o více než 23 milionů Kč.

Příjmy z poplatku z ubytovací kapacity se celkově příliš neměnily. Město ve sledovaných letech vybralo téměř jeden milion korun. Nejmarkantnější rozdíly mezi roky byl zaznamenán o 67 tisíc Kč.

V roce 2020 byl znovu zaveden **Příjem ze zrušených místních poplatků**. V tomto roce městu byly dopláceny poplatky za téměř jeden milion Kč.

Po zkoumání příjmů města Františkovy Lázně, budou obdobně zkoumány příjmy města Karlovy Vary.

Obrázek 16 Příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč města Karlovy Vary v letech 2013-2022

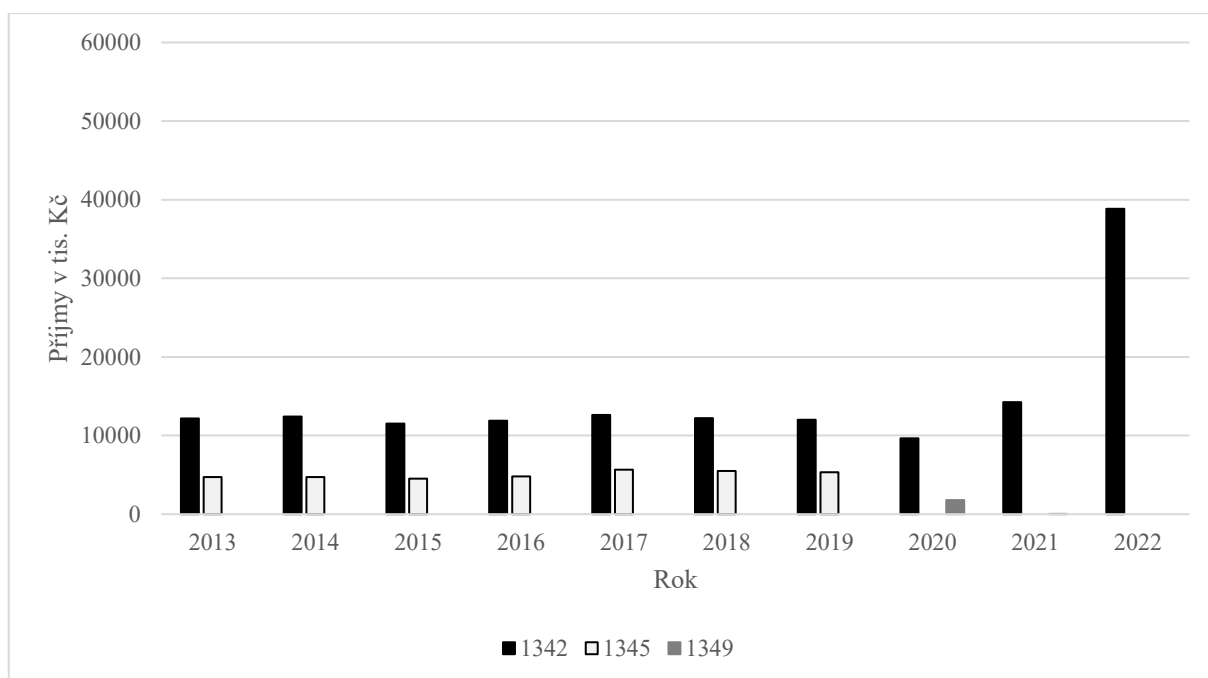
Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022a)

Na obr. č. 16 jsou znázorněny skutečné příjmy města Karlovy Vary v období 2013-2022. Z obrázku je patrné, že příjmy z **místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt**, ve sledovaném období 2013-2019 kolísaly. Konkrétně od roku 2013 do roku 2015 je možné sledovat klesající trend vybraných prostředků, v letech 2015 a 2016 došlo k nepatrnému růstu, aby v roce 2018 došlo opět k poklesu. Důležitým je opět rok 2020, kdy byly všechny poplatky transformovány do jednoho pod názvem **poplatek z pobytu**. Přesto byl zaznamenán propad v příjmech v roce 2020. V roce 2021 došlo k růstu příjmu a v roce 2022 dosáhly příjmy vrcholu.

Příjmy z poplatku z ubytovací kapacity ve sledovaném období kolísaly. V roce 2013-2015 došlo k poklesu, avšak od roku 2016 byl zaznamenán stabilní růst. I přes kolísání však vždy byla vybrána částka v rozmezí sedmi až osmi a čtvrt milionu Kč.

Příjem ze zrušených místních poplatků se vybíral od roku 2020. V tomto roce městu byly doplacený poplatky za téměř 3 miliony Kč, v roce 2021 bylo vybráno necelých 40 tisíc Kč a v roce 2022 to bylo téměř 140 tisíc Kč.

Po představení příjmů a jejich výše u Františkových Lázní a města Karlovy Vary, budou nyní představeny tyto příjmy města Mariánské Lázně.

Obrázek 17 Příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč města Mariánské Lázně v letech 2013-2022

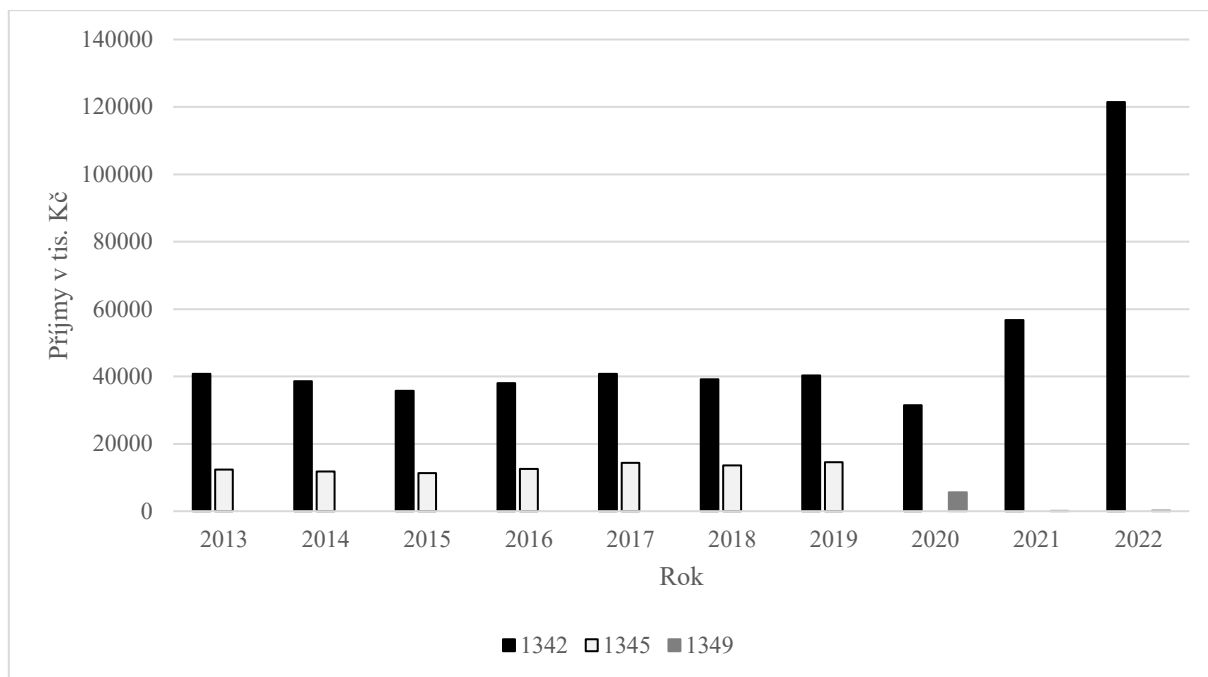
Zdroj: vlastní zpracování dle (Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022, 2022)

Obr. č. 17 znázorňuje příjmy lázeňského města Mariánské Lázně v letech 2013 až 2022.

Obdobně jako u Karlových Varů (obr. č. 16 *Příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč města Karlovy Vary v letech 2013-2022*), jsou **příjmy z poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt**, ve sledovaném období 2013-2019 až na nepatrný výkyv (rok 2015) téměř stabilní. Opět není výjimkou rok 2020, kdy byly poplatky nahrazeny **poplatkem z pobytu** byl zaznamenán propad, jako u města Karlovy Vary a v následujících letech (v roce 2022 oproti roku 2021) byl zaznamenán více než dvojnásobný nárůst příjmů do městské pokladny.

Příjmy z poplatku z ubytovací kapacity mají stabilní až mírně rostoucí charakter ve sledovaném období 2013-2019, kromě roku 2015, kdy příjmy města zaznamenaly mírný pokles výběru z poplatku z ubytovací kapacity.

Po představení vybraných druhových příjmů jednotlivých měst, bude představen agregovaný součet vybraných příjmů za všechna města.

Obrázek 18 Agregované příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč v lázeňském trojúhelníku v letech 2013-2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022a; Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022a; Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022, 2022)

Obr. č. 18 znázorňuje agregovaná data měst lázeňského trojúhelníku vybraných příjmů. Z grafu vyplývá, že celkové příjmy kolísaly a po začátku pandemie COVID-19 poklesly. Po překlenutí období pandemie COVID-19 však došlo k markantnímu růstu přijatých poplatků. Důvodem bylo zvýšení poplatku za noc v roce 2020 o více než 130 %. Avšak při porovnání agregovaných výdajů za všechna města, je patrné, že mezi lety 2019 a 2022 došlo k růstu většímu než 130 %, konkrétně o 143 %. Avšak při porovnání s obr. č. 5 *Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji v letech 2012-2022* se však počet hostů v Karlovarském kraji zvýšil „pouze“ o 8,5 tisíce (primárně se jednalo o tuzemce).

Z výše provedené analýzy příjmů měst, lze říci, že došlo k citelnému zásahu do příjmů měst v roce 2020, kdy nastala celosvětová pandemie COVID-19. Ani o rok později, se turistický ruch nevrátil na původní úroveň, byť celková suma vybraných prostředků byla vyšší – je třeba brát na zřetel také zvýšení samotných poplatků o rok dříve. V roce 2021 však příjmy překonaly ve všech městech příjmy z roku 2020. Naopak v roce 2022 byly vybrané příjmy mnohonásobně vyšší. Důsledek lze spatřit v již zmiňované změně výše jednotlivých poplatků a zároveň jejich sjednocení do jednoho a ukončení restrikcí a postupnému návratu do „normálního“ života.

4.4 Analýza vývoje výdajové stránky a struktury služeb vybraných měst

Vzhledem k výše uvedenému rozboru příjmů, je žádoucí nyní provést rozbor výdajů sledovaných měst. Budou sledovány výdaje, které mohou úzce souviset s lázeňským cestovním ruchem a možná závislost vynaložených finančních prostředků dle počtu návštěvníků.

Vzhledem k velkému množství výdajů, které město vynakládá ze svého titulu správce veřejného majetku, je těžké rozlišit výdaje, které souvisí s CR a které nikoliv. Plzáková (2018) je ve své knize rozlišuje na výdaje přímé a nepřímé.

Přímé výdaje na CR, které municipalita vynakládá, mají úzkou souvislost s CR. Finanční prostředky, které byly vynaloženy, mohou být jasně spojeny s účelem zvýšení povědomosti o městě a jeho významných místech, opravy a udržování pamětihodností, ale i obyčejných ulic. Nelze ani opomíjet veřejné služby, kterými nemusí být pouze parkoviště, ale také parky či veřejné sportoviště. S CR bezpochyby souvisí i čistota, proto výdaje na udržování a opravy jsou logicky přímým výdajem (Plzáková, 2018).

Jako další Plzáková (2018, str. 78) představila výdaje, které mají nepřímý vliv na CR. Obdobně jako u přímých výdajů na CR. Přímé i nepřímé výdaje municipalit mající vliv na rozvoj CR jsou součástí příloh, konkrétně se jedná o přílohu B a C.

Příloha D znázorňuje rozdílné vykazování výdajů měst k podpoře CR. Z tohoto důvodu dochází k nemožnosti porovnat výdaje dle metodiky, kterou doporučuje Plzáková (2018).

Nyní bude kladen důraz na vývoj agregovaných výdajů za jednotlivá města. Cílem tohoto zkoumání, je zhodnotit dopady zdravotního turismu jednotlivců na ekonomiku daného města. K agregaci dat byla znovu využita metodika Plzákové (2018), která je i součástí příloh – konkrétně PŘÍLOHA B.

Tabulka 1 Rozlišení výdajů v tis. Kč města Františkovy Lázně v letech 2013-2022

Františkovy Lázně			
Rok	Běžné výdaje celkem	Výdaje dle metodiky Plzákové	Výdaje na cestovní ruch
2013	102 120	20 385	950
2014	95 474	34 904	5 362
2015	92 156	35 940	3 419
2016	96 136	24 926	2 915
2017	110 195	32 538	2 896
2018	107 955	36 844	2 232
2019	122 777	39 879	2 489
2020	115 182	31 076	2 897
2021	120 554	51 418	4 595
2022	150 472	91 548	4 038

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022b;
Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022c)

Z tabulky č. 1 výše je patrné, že běžné výdaje dosáhly nejvyšších hodnot po pandemii COVID-19, tedy v roce 2022, kdy se opět mohl projevit lázeňský turismus na plno. V tomto roce dosáhly také výdaje dle metodiky Plzákové nejvyššího procentuálního vyjádření (přes 60 %). Nebude-li brán ohled na tento rok, nejvyšší procentuální vyjádření měly Františkovy Lázně v roce 2015 (téměř 40 %). Z tabulky je zřejmé, že město Františkovy Lázně není schopno disponovat plánem, který by zajistil stabilní růst výdajů na CR. Je zřejmé, že výdaje označené v přímé souvislosti s CR a označené v druhovém třídění pro výdaje kolísaly a jejich výše není v přímé úměře ani s běžnými výdaji, ani dle metodiky Plzákové (síla korelační závislosti mezi sledovanými ukazateli vychází dle Personova korelačního koeficientu 0,134 respektive 0,247 – tj. nízký stupeň korelační závislosti). Naopak běžné výdaje celkem sledovaného města značí vysoký stupeň korelační závislosti (dle Personova korelačního koeficientu, je síla závislosti rovna číslu 0,827) se skutečnými příjmy dle obr. č. 15 *Příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč města Františkovy Lázně v letech 2013-2022*. Na základě těchto tvrzení, je možné říci, že jednotlivé běžné výdaje (respektive jejich velikost) se odvíjí od počtu turistů, neboť co turista, to příjem do obecního rozpočtu.

Po rozboru jednotlivých výdajů města Františkovy Lázně následuje město Karlovy Vary.

Tabulka 2 Rozlišení výdajů v tis. Kč města Karlovy Vary v letech 2013-2022

Karlovy Vary			
Rok	Běžné výdaje celkem	Výdaje dle metodiky Plzákové	Výdaje na cestovní ruch
2013	843 170	84 595	0
2014	810 329	104 959	0
2015	813 094	143 683	0
2016	897 280	160 576	2 881
2017	908 319	84 400	1 967
2018	1 015 193	120 817	3 943
2019	1 067 278	85 277	2 334
2020	1 110 104	101 376	2 195
2021	1 106 422	86 808	2 254
2022	1 152 661	119 507	2 205

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022b;
Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022c)

Tabulka č. 2 rozlišuje výdaje města Karlovy Vary. Běžné výdaje města Karlovy Vary jsou ze sledovaných měst jednoznačně nejvyšší. Ve sledovaném období jsou běžné výdaje Karlových Varů dokonce 8x větší než Františkových Lázní. Tato skutečnost je dána mimo jiné velikostí města, ale také i počtem turistů. Tuto situaci lze sledovat u výdajů dle metodiky Plzákové (2018). Procentuální vyjádření mezi těmito výdaji dosahuje nejnižších hodnot od 8 do 19 %. Avšak samotné běžné výdaje sledovaného města měla ve sledovaném období spíše rostoucí trend. Ovšem u výdajů dle metodiky Plzákové (2018) je zřejmé, že výdaje neměly stálý trend. Výdaje CR jsou zcela nesouvislé s výdaji dle metodiky Plzákové (2018), neboť síla korelační závislosti dle Pearsonova korelačního koeficientu dosahuje hodnoty 0,127. Zajímavé je sledovat souvislost výdajů CR a celkových běžných výdajů. Zde závislost dle Pearsonova korelačního koeficientu dosahuje hodnoty 0,674 (tj. střední stupeň korelační závislosti, avšak téměř vysoký stupeň korelační závislosti).

Při porovnání s příjmy města Karlovy Vary (znázorněny na obr. č. 16 *Příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč města Karlovy Vary v letech 2013-2022*) vychází Pearsonova korelační závislost v porovnání se všemi agregovanými hodnotami z tabulky výše s nízkým výsledkem korelační závislosti. Jak již bylo zmíněno, město Karlovy Vary vydává mnohem větší výdaje bez ohledu na druhovost třídění výdajů. Důvodem je velikost daného města a skutečnost, že se jedná o krajské, ale také i o statutární město (zatímco již zmiňované Františkovy Lázně, ani Mariánské Lázně nikoliv).

Po hledání souvislosti mezi výdaji a příjmy města Karlovy Vary, bude stejně hledána souvislost u města Mariánské Lázně.

Tabulka 3 Rozlišení výdajů v tis. Kč města Mariánské Lázně v letech 2013-2022

Mariánské Lázně			
Rok	Běžné výdaje celkem	Výdaje dle metodiky Plzákové	Výdaje na cestovní ruch
2013	251 254	62 045	2 029
2014	242 294	65 396	2 065
2015	247 347	50 984	1 750
2016	251 168	54 939	1 681
2017	274 330	52 331	1 802
2018	304 682	71 948	1 477
2019	343 928	88 677	3 113
2020	348 137	65 618	3 590
2021	341 793	79 531	3 529
2022	378 013	101 619	3 930

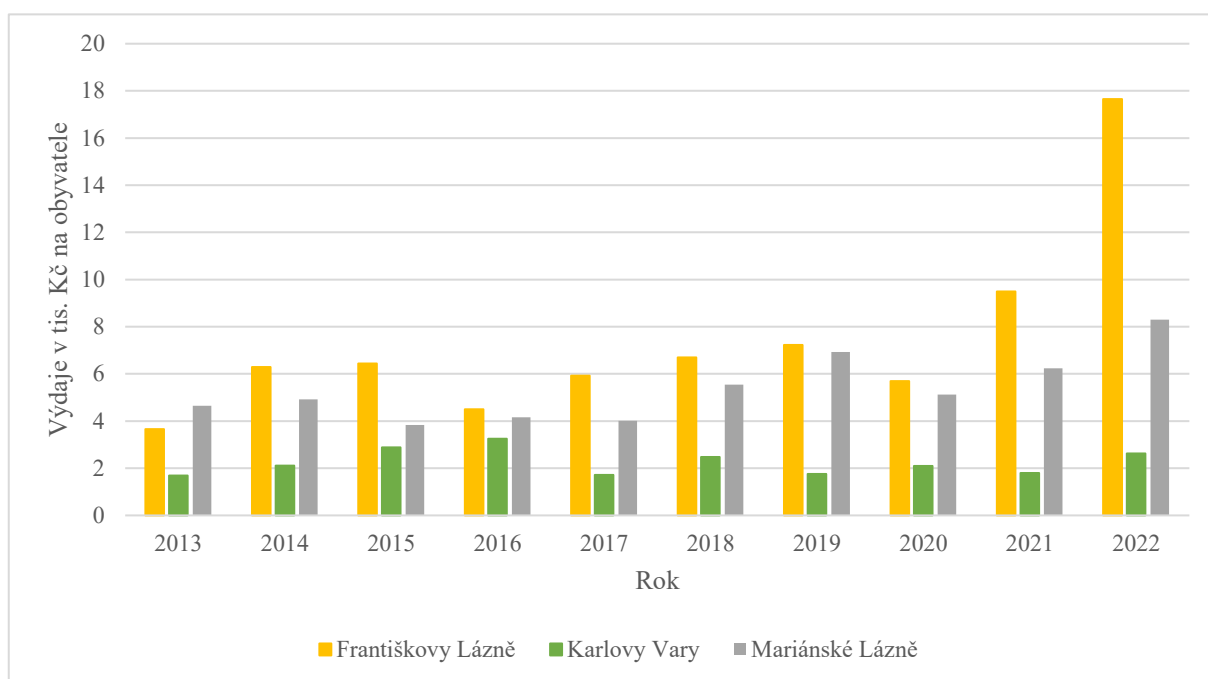
Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022, 2022b;
Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022, 2022c)

Tabulka č. 3 znázorňuje běžné výdaje města Mariánské Lázně, které lze považovat za nejstabilnější z trojice sledovaných měst. Obdobně jako město Františkovy Lázně a Karlovy Vary největší byly běžné výdaje po pandemii COVID-19, tj. v roce 2022. Obdobně tomu bylo také u výdajů dle metodiky Plzákové (2018). Ovšem při porovnání absolutních hodnot a převedení na procenta, tak sledované město vykazovalo dle metodiky přibližně stejnou částku z celkových běžných výdajů (tedy mezi 19 až 28 %).

Souvislost mezi výdaji na CR oproti ostatním výdajům (běžným výdajům a výdajům dle metodiky Plzákové) však dosahuje vysokého stupně korelační závislosti. Dle Pearsonova korelačního koeficientu dosahuje hodnota výdajů CR oproti běžným, respektive dle metodiky Plzákové (2018) hodnot 0,886 a 0,761. Tyto hodnoty značí již zmiňovaný vysoký stupeň korelační závislosti. Naopak při agregovaných příjmech a porovnání s jednotlivými výdaji dosahují mírného stupně korelační závislosti. Při porovnání s ostatními městy je zajímavé sledovat, že jednotlivé stupně jsou odlišné stejně tak i vynaložené částky.

Po porovnání sledovaných výdajů u vybraných měst, budou představeny agregované výdaje dle samotné metodiky Plzákové (2018), které mají přímý vliv na CR a jeho rozvoj. Konkrétně jsou popsány v již zmiňované příloze D.

Následující obrázek znázorňuje celkové výdaje jednotlivých měst přepočtené na jednoho obyvatele vyjádřené v tisících Kč.

Obrázek 19 Agregované přímé výdaje přepočtené na obyvatele dle MONITORu v tis. Kč měst lázeňského trojúhelníku v letech 2013-2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2022b; Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022b; Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022b; Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022, 2022b)

Obr. č. 19 ukazuje jednotlivé agregované výdaje přepočtené na jednoho obyvatele sledovaných měst mezi lety 2013 až 2022. Z obrázku je patrné, že výdaje sledovaných měst na vybrané kapitoly jsou zcela odlišné, nejen jejich výši na jednoho obyvatele, ale také samozřejmě strukturou. Nejvíce peněžních prostředků přepočtených na jednoho obyvatele vynakládaly Františkovy Lázně následovány Mariánskými Lázněmi a na posledním místě byly Karlovy Vary. Byť v absolutních hodnotách je toto pořadí samozřejmě zcela obrácené, viz příloha G této práce.

Při porovnání s obr. č. 14 *Příjmy z místních poplatků přepočtené na obyvatele dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč v lázeňském trojúhelníku v letech 2013-2022* si lze všimnout, že příjmy sledovaných měst jsou menší než sledované výdaje. Nejvíce je tento extrém vidět právě v roce 2022, případně také 2021. Rozdíl mezi příjmy a výdaji na jednoho obyvatele může být dán nemožností investovat do potřebných oprav, z důvodu pandemie a omezení „běžného fungování“ ve společnosti.

Za účelem zjištění korelačního vztahu byl využit Pearsonův korelační koeficient. Při porovnání sledovaných ukazatelů byly zjištěny hodnoty níže.

Tabulka 4 Korelační závislost mezi vybranými agregovanými příjmy a vybranými agregovanými výdaji sledovaných měst a jejich součtu v letech 2013-2022

Mariánské Lázně	Františkovy Lázně	Karlovy Vary	Všechna města
0,64189	0,9118	0,07578	0,76843

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022a; Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022b; Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022a; Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022b; Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022, 2022a, Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022, 2022b)

Z tabulky č. 4 jsou zřejmé hodnoty síly korelační závislosti. Jednotlivé stupně dle škály hodnot jsou uvedeny v příloze E této práce. Dle této přílohy lze označit závislost mezi příjmy sledovaných měst a vynaloženými výdaji dle sledované metodiky (selekce a následná agregace výdajů).

Tabulka č. 4 popisuje, že město Mariánské Lázně disponuje středním stupněm korelační závislosti. Při pohledu na obr. č. 19 *Agregované přímé výdaje přepočtené na obyvatele dle MONITORu v tis. Kč měst lázeňského trojúhelníku v letech 2013-2022* a obr. č. 14 *Příjmy z místních poplatků přepočtené na obyvatele dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč v lázeňském trojúhelníku v letech 2013-2022* je patrná spojitost, která je potvrzena výpočtem korelační závislosti. Doplněním k tomuto vysvětlení může být také příloha G. Síla korelační závislosti tedy potvrzuje souvislost mezi příjmy z turistického ruchu a výdaji vynaložených na jeho podporu. Korelační závislost Františkových Lázní mezi stejnými údaji jako u Mariánských Lázní je označen jako vysoký stupeň korelační závislosti. Tato síla je navíc u horní hranice dané škály (obdobně jako u města Mariánských Lázní) pro daný stupeň. Po dvou spíše silnějších stupních korelace, je tu město Karlovy Vary, kde výsledek stupně závislosti mezi sledovanými agregovanými příjmy a agregovanými výdaji nedosáhl ani jednoho desetinného místa. Podle tabulky E v příloze, je tato závislost vyznačena nízkým stupněm korelační závislosti.

Korelace agregovaných příjmů a výdajů všech měst dosáhla vysokého stupně korelační závislosti, viz tabulka výše.

Při porovnání obr. č. 19 *Agregované přímé výdaje přepočtené na obyvatele dle MONITORu v tis. Kč měst lázeňského trojúhelníku v letech 2013-2022* s tabulkou č. 4 *Korelační závislost mezi vybranými agregovanými příjmy a vybranými agregovanými výdaji sledovaných měst a jejich součtu v letech 2013-2022* lze dojít k závěru, že města Mariánské Lázně a Františkovy Lázně mají stabilnější výši vynaložených výdajů ve sledovaném období a zároveň je síla korelace střední až vyšší. Tato skutečnost může být dána tím, že v rámci sledovaného tria měst tato dvě města mají logicky menší rozpočet avšak vyšší výdaje přepočtené na jednoho obyvatele, případně, že se jedná o města, kde se v menší míře ubytovávají jedinci, viz obr. č. 14 *Příjmy z místních poplatků přepočtené na obyvatele dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč v lázeňském trojúhelníku v letech 2013-2022*, kdy příjmy přepočtené na jednoho obyvatele těchto dvou měst byly v letech 2013-2019 na stejné či nižší úrovni než příjmy Karlových Varů.

Pro lepší představu, budou představeny výdaje sledovaných měst dle druhového členění pro výdaje v procentuálním vyjádření, tabulka s absolutními hodnotami je součástí příloh, konkrétně Příloha F.

Tabulka 5 Druhové členění výdajů lázeňského trojúhelníku v letech 2013-2022

Rok	FL běžné	FL kapitálové	KV běžné	KV kapitálové	ML běžné	ML kapitálové
2013	80 %	20 %	78 %	22 %	85 %	15 %
2014	83 %	17 %	80 %	20 %	78 %	22 %
2015	86 %	14 %	66 %	34 %	81 %	19 %
2016	97 %	3 %	88 %	12 %	88 %	12 %
2017	92 %	8 %	88 %	12 %	92 %	8 %
2018	76 %	24 %	75 %	25 %	86 %	14 %
2019	81 %	19 %	77 %	23 %	80 %	20 %
2020	92 %	8 %	86 %	14 %	93 %	7 %
2021	83 %	17 %	79 %	21 %	89 %	11 %
2022	72 %	28 %	73 %	27 %	88 %	12 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022c; Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022c; Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022, 2022c)

Z tabulky č. 5 je zřejmé, že sledovaná města jsou v poměru rozložení výdajů dle hlediska druhového na tom velmi podobně, byť samozřejmě absolutní hodnota jejich výdajů je diametrálně odlišná. Sledovaná města sice vykazují výdaje dle druhové členění, avšak opět se liší podrobné rozdělování jednotlivých výdajů, kdy se účty v jednotlivých letech mění.

Ve sledovaném období (2013 až 2022) město Karlovy Vary disponovalo od 76 do 93 položkami pro výdaje, u kapitálových výdajů od 11 do 17. Město Františkovy Lázně od 43 po 51 běžných účtů, respektive 7 až 10 kapitálových. Město Mariánské Lázně od 58 po 69 běžných účtů a od 8 po 10 kapitálových účtů. Souhrnné počty se vyvíjely, stejně tak i částky v jednotlivých účtech zařazené. Z tohoto důvodu je velmi obtížné přesně určit hranici výdajů souvisejících s CR a jeho rozvojem oproti jiným výdajům.

Při pohledu na běžné a kapitálové výdaje, je však zřejmé, že sledovaná města vynakládají přibližně 70 až 90 % na běžné výdaje. Z tabulky je zřejmé, že procenta mezi běžnými a kapitálovými výdaji se měnila, stejně tak jako absolutní hodnoty (vynaložené finance), viz příloha F – Druhové členění výdajů lázeňského trojúhelníku v tis. Kč v letech 2013-2022.

5 ZHODNOCENÍ VZÁJEMNÝCH VAZEB MEZI LÁZEŇSKÝMI SUBJEKTY A LÁZEŇSKÝMI MÍSTY

Cílem práce bylo zhodnotit vzájemné vazby mezi lázeňskými subjekty a místy. Práce byla zaměřena především na provázanost celkového počtu lázeňských hostů a financí, ať už přijatých nebo vynaložených jednotlivými městy a součástí těchto měst. Z obrázku č. 4 *Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních na území ČR v letech 2012-2022* je zřejmé, že čím více ubytovaných turistů bylo, tím méně nocí zde strávili. Ať už se jednalo o důvody finanční či kapacitní, výsledek je stále stejný. Tento výsledek lze spatřit především v obr. č. 18 *Agregované příjmy z místních poplatků dle položek MONITORu souvisejících s lázeňstvím v tis. Kč v lázeňském trojúhelníku v letech 2013-2022*. Přestože, došlo ke změnám výše jednotlivých poplatků, jak bylo představeno např. na obr. č. 13 *Výše sazby poplatků v lázeňském trojúhelníku v letech 2012-2023*, tak celkové výdaje zobrazené na obr. č. 19 *Agregované přímé výdaje přepočtené na obyvatele dle MONITORu v tis. Kč měst lázeňského trojúhelníku v letech 2013-2022* se výrazně nevymykaly.

Je vhodné porovnat obr. č. 19 *Agregované přímé výdaje přepočtené na obyvatele dle MONITORu v tis. Kč měst lázeňského trojúhelníku v letech 2013-2022* také s obr. č. 4 *Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních na území ČR v letech 2012-2022*, s obr. č. 5 *Počet hostů a průměrná délka pobytu v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji v letech 2012-2022* a také s obr. č. 6 *Lázeňský trojúhelník – podíl počtu hostů v lázeňských zařízeních vyjádřen v % i absolutní hodnotě v letech 2012-2022*. Ze všech obrázků je patrné, že výdaje mající přímý vliv na cestovní ruch, nejsou výrazně ovlivněny počtem hostů a jejich příjezdem/nepříjezdem a počtem strávených nocí. Je patrné, že výdaje města Františkovy Lázně vzrostly mezi lety 2013 a 2022 téměř pětinasobně, avšak počet návštěvníků, kteří zde strávili noc v lázeňském zařízení, vzrostl zhruba o 50 %. Porovná-li se stejné ukazatele u města Karlovy Vary, je dohledatelné, že výdaje města Karlovy Vary ve sledovaném období kolísaly a nedosáhly maximálních hodnot v posledním roce (tj. 2022), ale naopak v roce 2016.

Dle dostupných informací byly v roce 2016 plánované investice na rekonstrukci Císařských lázní nebo opravu Vřídelní či Tržní kolonády. Naopak po pandemii (tj. 2022) byly dle informací vynaloženy masivní investice přímo související s CR na obnovení turismu nejenom rezidentů, ale i přilákání zahraniční klientely (Archiweb, 2016; BusinessINFO.cz, 2024). Sledovaný počet turistů se zvýšil mezi lety 2013 a 2022 o zhruba 47 % - avšak v absolutní hodnotě o téměř 100 tisíc osob, zatímco u Františkových Lázní se jednalo o 43 tisíc osob. Město Mariánské Lázně

a jeho přímé výdaje se mezi lety 2013 a 2022 zvýšily o téměř 58 %, avšak jejich návštěvnost se zvýšila o pouhých 8,5 tisíce osob.

Vzhledem k provedenému šetření, je možné říci, že přímé výdaje jednotlivých měst ve sledovaném období vzrostly oproti roku 2012 přibližně o polovinu (každé město mělo jiný vývoj příjmů, rok změny poplatků a počtu hostů v jednotlivých letech). Růst výdajů lze označit za stabilně rostoucí vzhledem k potřebě udržovat pamětihodnosti a rozšiřovat veřejně přístupné parky, sportoviště včetně provádění oprav a zároveň všudypřítomné inflace a potřebě postupně navyšovat rozpočet s rostoucím celkovým počtem hostů (bez ohledu na to, zda tuzemců či cizinců – byť je patrné, že většina turistů jsou tuzemci). Svou roli v nutnosti zvyšování výdajů hrají samozřejmě také rezidenti, tedy trvale žijící osoby na území jednotlivých měst, kteří požadují udržování pamětihodností a zvelebování jejich města.

V práci byl proveden výpočet korelační závislosti (konkrétně v tabulce č. 4 *Korelační závislost mezi vybranými agregovanými příjmy a vybranými agregovanými výdaji sledovaných měst a jejich součtu v letech 2013-2022*), kdy se jednotlivá síla závislostí diametrálně lišila dle druhu města a počtu návštěvníků (tedy logicky vybrané částky na poplatcích z pobytu). Tabulkou č. 4 je potvrzeno, že v případě Františkových a Mariánských Lázní lze předpokládat souvislost mezi příjmy z poplatků a výdaji na CR, která hraje důležitou roli při tvorbě rozpočtů a plánování výdajů, a že vedle těchto důležitých faktorů, se vyskytují další, jako např. počet veřejně přístupných míst, které je potřeba udržovat upravovat, velikost města a související plocha veřejné zeleně atd. U města Karlovy Vary se vzájemná vazba příjmů z poplatků na výdaje do oblasti CR neprokázala. Porovná-li se však celkové výdaje a příjmy všech měst, výsledkem bude silná korelační závislost, vzhledem k rozdílnostem jednotlivých měst.

Na základě zkoumaných dat jednotlivých analýz vyplývá, že Západočeský lázeňský trojúhelník je velmi oblíbený mezi turisty nejen díky nejširšímu uplatnění trávení času v dané lokalitě, ale také nejvyšším počtem návštěvníků ze všech uvažovaných regionů ČR. Jak prokazuje obr. č. 11 *Počet přijatých pacientů v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji dle způsobu financování v letech 2012-2021*, vyhledává město cíleně, kdy si svůj pobyt hradí sami, bez příspěví pojišťovny. Důvodem může být oblíbenost daných měst nebo kvalitní lékařská péče, navíc obr. č. 12 *Vývoj samoplátců v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji dle trvalého pobytu v letech 2012-2021*, prokazuje že se jedná především o cizince. Samozřejmě nemožnost cestovat během pandemie, natož se ubytovat, byl zcela zásadní problém pro turisty ze zahraničí. Bude tedy zajímavé sledovat budoucí vývoj pobytů samoplátců ze zahraničí v následujících letech.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá vztahem mezi lázeňstvím a místní ekonomikou ve vybraných městech, resp. turistickému ruchu. Cílem práce bylo charakterizovat působení lázeňských subjektů ve vybraném lázeňském místě a následně zhodnotit dopady zdravotního turismu na rozpočet či ekonomiku lázeňského místa v kontextu vývoje situace ve sledovaném období. V teoretické části byly vymezeny pojmy související s lázeňstvím. V dané části práce byl kladen zřetel na lázeňská místa a turismus v ČR, aby v následující kapitole mohl být představen Západočeský lázeňský trojúhelník. Na základě sesbíraných dat z vyšších územních, ale i samosprávných celků, byla v praktické části věnována pozornost lázeňskému turismu v lázeňském trojúhelníku se zaměřením na příjmy a výdaje municipalit.

V práci byla prokázána individuální závislost na straně příjmové a výdajové vybraných měst a různou silou jejich závislostí, jak bylo prokázáno např. v kapitole č. 5. Důležitým faktorem turismu lze označit počet lázeňských hostů, kdy majoritu tvořili tuzemci. Tento trend se umocnil ještě více během pandemie COVID-19. V roce 2022 se totiž počet tuzemců na hodnoty z let 2019 a předchozích nevrátil. Bude zajímavé sledovat tento trend i do budoucna a zjistit, zda díky pandemii COVID-19 přišel lázeňský trojúhelník o zahraniční klientelu.

Diplomová práce prokázala, že přímé výdaje nemají zásadní vliv na růstu zájmu turistů o pobyt v lázeňských zařízeních. Jak bylo prokázáno v celé práci a znovu v kapitole 5., růst lázeňských hostů je stabilní a ve sledovaném období dosahuje u všech měst a potažmo v celém lázeňském trojúhelníku stabilních hodnot, zatímco výše výdajů jednotlivých měst se měnila ve sledovaném období. Práce navíc prokázala, že agregovaná výše výdajů jednotlivých měst je silně závislá s jejich příjmy, v rozpadu na jednotlivá města dochází k diametrálním rozdílům, respektive k silné korelační závislosti a nízkému stupni korelační závislosti. Tato skutečnost je dána charakteristikou jednotlivých měst a potřebou zajištění stabilního financování subjektů důležitých pro udržení péče o město a jeho památky ve větším městě, bez ohledu na příjmy a závislost péče o dané památky v menších městech.

POUŽITÁ LITERATURA

Archiweb: Tržní kolonádu v Karlových Varech čeká další etapa rekonstrukce [online], 2016. Karlovy Vary [cit. 2024-04-24]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/n/domaci/trzni-kolonadu-v-karlovych-varech-ceka-dalsi-etapa-rekonstrukce>

BERÁNEK, Jaromír, 2013. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting. ISBN 978-80-86724-46-1.

BusinessINFO.cz: Turismus se vrací na čísla před covidem. Ubylo těch, co v cestovním ruchu podnikají [online], 2024. Praha: CzechTrade [cit. 2024-04-24]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/turismus-se-vraci-na-cisla-pred-covidem-ubylo-tech-co-v-cestovnim-ruchu-podnikaji/>

ČESKÁ REPUBLIKA: 1990. Zákon České národní rady o místních poplatcích, 1990. In: *Zákony pro lidi* [online]. Praha, ročník 1990, číslo 565 [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>

ČESKÁ REPUBLIKA, 2001. *Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů*. In: *Zákony pro lidi*. Praha: Česká republika, ročník 2001, číslo 164. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-164#Sum>

ČESKÁ REPUBLIKA: 2011. Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), 2011. In: *Zákony pro lidi* [online]. Praha, ročník 2011, číslo 372 [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>

České lázeňství čekají změny... [online], 2023. Praha: CzechTrade [cit. 2023-06-24]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/ceske-lazenstvi-cekaji-zmeny-souvisi-s-klientelou-sluzbami-i-modernimi-technologie/>

ČSÚ: *Definice odborných pojmů* [online], 2023. Praha: ČSÚ [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20557193/921108m.pdf/b6571837-6a2e-4138-912c-59da6de43de4?version=1.0>

ČSÚ: *Hosté a přenocování v lázeňských zařízeních - územní srovnání* [online], 2022a. Praha [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU05a&z=T&f=TABULKA&katalog=31744&c=v3~8__RP2022

ČSÚ: *Počet obyvatel v obcích České republiky roku 2022* [online], 2022b. Praha [cit. 2024-04-12].

Dostupné

z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/165603907/1300722203.pdf/de05fcca-74d5-40b6-bfa0-6a9825cfe369?version=1.1>

ČSÚ: *Údaje o kraji* [online], 2024. Praha, 2024-02-01 [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk>

DOLANSKÁ, Jitka a Petr KOZOHORSKÝ, 2022. *IDNES.cz: Lázeňská města zvyšují poplatek za ubytování turistů na padesátikorunu* [online]. Praha [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/karlovy-vary/zpravy/poplatek-ubytovani-turiste-kraj-cestovni-ruch-ekonomika.A220420_660976_vary-zpravy_ba

DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ, 2004. *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna. ISBN 80-716-8901-7.

E-lázně.eu: Lázně a Wellness na jednom místě [online], ©2006-2023. Bludov: Relax & Wellness [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.e-lazne.eu/blog/clanek/co-je-wellness>

Františkovy Lázně: Léčení [online], 2024a. Františkovy Lázně: MEDISPA [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.frantiskovy-lazne.cz/cs/frantiskovy-lazne/leceni>

Františkovy Lázně: Statistiky návštěvnosti města Františkovy Lázně za roky 2012-2022 [online], 2024b. Františkovy Lázně [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.frantiskovy-lazne.info/cs/o-frantiskovych-laznich/statistiky>

Františkovy Lázně: Základní geografické údaje [online], 2023. Františkovy Lázně, 2023-01-04 [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.frantiskovy-lazne.cz/zakladni-geograficke-udaje/d-411370>

HOTELSTARS.EU: KRITÉRIA V HOTELSTARS UNION [online], 2024. Belgie [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://www.hotelstars.eu/cs/czech-republic/kriteria/>

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar, Eliška VILDOVÁ, Petr JANEČEK a Jan TLUČHOŘ, 2019. *Lázeňství: management a marketing*. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-2461-9.

JANDOVÁ, Dobroslava, 2009. *Balneologie* [online]. Praha: Grada [cit. 2022-10-15]. ISBN 978-80-247-2820-9.

Karlovy Vary: CO SE ZDE LÉČÍ [online], 2024a. Karlovy Vary [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://www.karlovyvary.cz/cs/co-se-zde-leci>

Karlovy Vary: Statistiky návštěvnosti města Karlovy Vary za roky 2012-2022 [online], 2024b. Karlovy Vary [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.karlovyvary.cz/cs/pro-media-partnery>

KNOP, Karel, 1999. *Lázeňství: ekonomika a management*. Praha: Grada. ISBN 80-716-9717-6.

Lázeňská péče 2021 [online], 2022. Praha, 13 s. [cit. 2023-10-07]. ISSN 1210-8596. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/res/f/008413/lazne2021.pdf>

Mariánské Lázně: Lázně a wellness [online], 2024a. Infocentrum Mariánské Lázně [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.marianskelazne.cz/o-meste/lazne-a-wellness/>

Mariánské Lázně: Statistiky města Mariánské Lázně za roky 2012-2022 [online], 2024b. Mariánské Lázně [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.marianskelazne.cz/pro-media/statistiky/>

MARIANSKE-LAZNE.INFO: Data a Fakta o Mariánských Lázních [online], c2005-2024. Mariánské Lázně [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://marianske-lazne.info/cz/fakta>

Národní zdravotnický informační portál, 2022. Lázeňská péče [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2022 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/296-lazenska-pece>

NOVÁKOVÁ, Iva, 2012. *Zdravotní nauka: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3707-2.

Obecně závazná vyhláška města Františkovy Lázně č. 1/2021: o místním poplatku z pobytu [online], 2021. In: . Františkovy Lázně, ročník 2021, číslo 1 [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: https://www.frantiskovy-lazne.cz/assets/File.ashx?id_org=3464&id_dokumenty=409187

Obecně závazná vyhláška statutárního města Karlovy Vary č. 6/2022: o místním poplatku z pobytu [online], 2022. In: . Karlovy Vary, ročník 2022, číslo 6 [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: https://mmkv.cz/system/files/vyhlasiky/OZV%20%C4%8D_6_2022%20o%20m%C3%ADstn%C3%ADm%20poplatku%20z%20pobytu.pdf

Obecně závazná vyhláška města Mariánské Lázně č. 2/2021: o místním poplatku z pobytu [online], 2021. In: . Mariánské Lázně, ročník 2021, číslo 2 [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: <https://www.muml.cz/urad/dokumenty/vyhlasiky-a->

[narizeni/?search=o+m%C3%ADstn%C3%ADm+poplatku+za+l%C3%A1ze%C5%88sk%C3%BD+nebo+rekrea%C4%8Dn%C3%AD+pobyt&jdi=&kateg=100104](#)

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ, 2014. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3643-3.

PLZÁKOVÁ, Lucie, Petr STUDNIČKA a Šárka TITTELBACHOVÁ, 2018. *Místní poplatky v přímé vazbě na cestovní ruch, hotelnictví a lázeňství*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-984-8.

Profil návštěvníka lázní, 2021. ŠPIŠÁK, Ladislav. Ilab [online]. [cit. 2023-10-07]. Dostupné z: <https://spadata.cz/profil-navstevnika-lazni/>

RIS: *Karlovy Vary* [online], c2021a. Praha [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/uzemi/554961-karlovy-vary>

RIS: *Západočeský lázeňský trojúhelník* [online], c2021b. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/plzensky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/zapadoceske-lazne/zapadocesky-lazensky-trojuhelnik>

Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022: Druhový pro příjmy [online], 2022a. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00253936/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=2212>

Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022: Odvětvový pro výdaje [online], 2022b. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00253936/rozpocet/vydaje-odvetvovy?rad=t&obdobi=2212>

Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022: Druhový pro výdaje [online], 2022c. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2024-03-23]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00253936/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=t&obdobi=2212>

Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022: Druhový pro příjmy [online], 2022a. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00254657/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=2212>

Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022: Odvětvový pro výdaje [online], 2022b. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00254657/rozpocet/vydaje-odvetvovy?rad=t&obdobi=2212>

Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022: Druhový pro výdaje [online], 2022c. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2024-03-23]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00254657/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=t&obdobi=2212>

Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022: Druhový pro příjmy [online], 2022a. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00254061/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=2212>

Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022: Odvětvový pro výdaje [online], 2022b. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00254061/rozpocet/vydaje-odvetvovy?rad=t&obdobi=2212>

Rozpočet města Mariánské Lázně v letech 2013-2022: Druhový pro výdaje [online], 2022c. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2024-03-23]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00254061/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=t&obdobi=2212>

Seznam lázeňských míst v ČR [online], 2022. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/seznam-lazenskych-mist-v-cr/>

Seznam poskytovatelů lázeňské léčebně rehabilitační péče v České republice [online], 2020. Praha: Ministerstvo zdravotnictví České republiky, Poslední aktualizace: 9.11.2022 [cit. 2023-10-07]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/seznam-poskytovatelu-lazenske-lecebne-rehabilitacni-pece-v-ceske-republice/>

SMITH, Melanie a László PUCZKO, 2009. *Health and Wellness Tourism*. London: Routledge. ISBN 978-0-7506-8343-2.

SVOBODOVÁ, Veronika, ed., 2024. *Karlovarský kraj: Základní informace* [online]. Karlovy Vary, 2024-01-10 [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.kr-karlovarsky.cz/karlovarsky-kraj/o-kraji/zakladni-informace>

VZP ČR: *Jaké jsou typy úhrad lázeňské péče* [online], c2024. Praha: VZP ČR [cit. 2024-01-19]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/pojistenci/informace-a-zivotni-situace/lazenska-pece/jake-jsou-typy-uhrad-lazenske-pece>

World Health Organization: WHO [online], © 2023. Ženeva: United Nations (WHO) [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.who.int>

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ, 2012. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha. ISBN 978-807-2018-802.

PŘÍLOHY

Příloha A – Kritéria v HOTELSTARS UNION	71
Příloha B – Výdaje municipalit mající přímý vliv na CR.....	73
Příloha C – Výdaje municipalit mající nepřímý vliv na CR.....	74
Příloha D – Výdaje mající přímý vliv na rozpočet obcí dle MONITORu Ministerstva financí ČR rozdělených dle skutečně vynakládaných výdajů sledovaných měst.....	75
Příloha E – Síla stupně korelační závislosti dle Pearsonova korelačního koeficientu.....	25
Příloha F – Druhové členění výdajů lázeňského trojúhelníku v tis. Kč v letech 2013-2022....	77
Příloha G – Agregované přímé výdaje dle MONITORu v tis. Kč měst lázeňského trojúhelníku v letech 2013-2022.....	78

PŘÍLOHA A – KRITÉRIA V HOTELSTARS UNION

*
100 % pokojů má sprchu/WC nebo vanu/WC
Každodenní úklid pokoje (s možností odhlášení)
100 % pokojů je vybaveno službou sledování TV s možností dálkového ovládání
WIFI přístup na Internet ve veřejných prostorách a v pokojích
Stůl a židle
Nabídka toaletních potřeb na vyžádání (např. zubní kartáček, zubní pasta, holicí souprava)
Osušky
Služby recepce
Bezhotovostní platba
Rozšířená snídaňová nabídka
Nabídka nápojů v hotelu
Možnost uložení cenností
**
Snídaně formou bufetu
Světlo na čtení vedle lůžka
Tekuté tělové mýdlo nebo sprchový gel
Poličky na prádlo
Osušky a ručníky
Personál hovořící dvěma jazyky
Štítko a pomůcky na čištění obuvi na vyžádání
***
Recepce je obsazena personálem 10 hodin denně, digitálními prostředky či telefonicky je dostupná 24 hodin denně
Sedací souprava v prostoru recepce, pomoc se zavazadly na vyžádání
Služba bezpečné úschovy zavazadel pro hosty
Nabídka nápojů v pokoji
Zařízení pro interní a externí komunikaci na vyžádání
Audio nebo multimediální zábavní systém
Vysoušeč vlasů, kosmetické ubrousky
Zrcadlo na výšku postavy, odpovídající místo nebo box pro uložení zavazadla/kufru
Služba praní a žehlení
Polštář navíc a přikrývka navíc na vyžádání
Přehledný systém vyřizování stížností
Dvojjazyčné vlastní internetové stránky hotelu
****
Recepce je obsazena personálem 16 hodin denně, prostředky digitální komunikace či telefonicky je fyzicky dostupná 24 hodin denně
Hotelová hala s místy k sezení a nápojovým servisem, hotelový bar nebo prostor k posezení
Snídaňový bufet s obsluhou nebo ekvivalentní snídaňový jídelní lístek

Minibar či maxibar nebo nápoje k dispozici 16 hodin denně prostřednictvím pokojové služby "Room Service"
Pohodlné sezení (čalouněné křeslo/pohovka) s odkládacím stolem/policí
Župan a pantofle na vyžádání
Kosmetické produkty (např. sprchovací čepice, pilníček na nehty, bavlněné tampony), kosmetické zrcátko, velká odkládací plocha v koupelně
Mezinárodní TV kanály
*****
Recepce je obsazena personálem 24 hodin denně, prostředky digitální komunikace či telefonicky je fyzicky dostupná 24 hodin denně
Parkování zajištěné obsluhou (Valet parking)
Concierge
Služba kyvadlové dopravy nebo hotelové limuzíny
Pomoc se zavazadly
Osobní přivítání každého hosta květinami či dárkem na pokoji
Minibar a nabídka pokrmů a nápojů prostřednictvím Room Service 24 hodin denně
Zařízení s přístupem na Internet v pokoji na vyžádání
Trezor v pokoji
Služba žehlení (navrácení do 1 hodiny), služba čištění obuvi a krejčovská služba
Večerní služba odestýlání (Turndown service)
Snídaňový jídelní lístek prostřednictvím pokojové služby "Room Service"

Zdroj: (HOTELSTARS.EU, 2024)

PŘÍLOHA B – VÝDAJE MUNICIPALIT MAJÍCÍ PŘÍMÝ VLIV NA ČR

Výdaje municipalit mající přímý vliv na cestovní ruch	
Pododdíl	Paragraf
214 - Vnitřní obchod, služby a cestovní ruch	2143 - Cestovní ruch
	2142 - Ubytování a stravování
221 - Pozemní komunikace	2219 - Ostatní záležitosti pozemních komunikací
222 - Silniční doprava	2221 - Provoz veřejné silniční dopravy
224 - Železniční doprava	2242 - Provoz veřejné železniční dopravy
227 - Doprava ostatních drah	2271 - Ostatní dráhy
	2272 - Provoz ostatních drah
	2279 - Záležitosti ostatních drah jinde nezařazené
331 – Kultura	3311 - Divadelní činnost
	3312 - Hudební činnost
	3315 - Činnosti muzeí a galerií
	3317 - Výstavní činnosti v kultuře
	3319 - Ostatní záležitosti kultury
332 - Ochrana památek a péče o kulturní dědictví	3321 - Činnosti památkových ústavů, hradů a zámků
	3322 - Zachování a obnova kulturních památek
	3326 - Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí
	3329 - Ostatní záležitosti ochrany památek a péče o kulturní dědictví
341 - Tělovýchova	3412 - Sportovní zařízení ve vlastnictví obce
	3419 - Ostatní sportovní činnost
363 - Komunální služby a územní rozvoj	3635 - Územní plánování
	3636 - Územní rozvoj
	3639 - Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené
374 - Ochrana přírody a krajiny	3741 - Ochrana druhů a stanovišť
	3745 - Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň
390 - Ostatní činnosti související se službami pro obyvatelstvo	3900 - Ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby

Zdroj: (Plzáková, 2018)

PŘÍLOHA C – VÝDAJE MUNICIPALIT MAJÍCÍ NEPŘÍMÝ VLIV NA CR

Výdaje municipalit mající nepřímý vliv na cestovní ruch	
Pododdíl	Paragraf
214 - Vnitřní obchod, služby a cestovní ruch	2144 - Ostatní služby
218 - Výzkum a vývoj v průmyslu, stavebnictví, obchodu a službách	2184 - Výzkum a vývoj v obchodu a cestovním ruchu
223 - Vnitrozemská a námořnická plavba	2232 - Provoz vnitrozemské plavby
233 - Vodní toky a vodohospodářská díla	2339 - Záležitosti vodních toků a vodohospodářských děl jinde nezařazené
251 - Podpora podnikání	2510 - Podpora podnikání
331 – Kultura	3314 - Činnosti knihovnické
334 - Sdělovací prostředky	3349 - Ostatní záležitosti sdělovacích prostředků
339 - Ostatní činnosti v záležitostech kultury církví a sdělovacích prostředků	3392 - Zájmová činnost v kultuře
363 - Komunální služby a územní rozvoj	3631 - Veřejné osvětlení
531 - Bezpečnost a veřejný pořádek	5311 - Bezpečnost a veřejný pořádek
551 - Požární ochrana	5512 - Požární ochrana – dobrovolná část

Zdroj: (Plzáková, 2018)

**PŘÍLOHA D – VÝDAJE MAJÍCÍ PŘÍMÝ VLIV NA
ROZPOČET OBCÍ DLE MONITORU MINISTERSTVA
FINANCÍ ČR ROZDĚLENÝCH DLE SKUTEČNĚ
VYNAKLÁDANÝCH VÝDAJŮ SLEDOVANÝCH MĚST**

Mariánské lázně	Františkovy lázně	Karlovy Vary
2143 - Cestovní ruch	2143 - Cestovní ruch	2143 - Cestovní ruch
2142 - Ubytování a stravování	2142 - Ubytování a stravování	2142 - Ubytování a stravování
2219 - Ostatní záležitosti pozemních komunikací	2219 - Ostatní záležitosti pozemních komunikací	2219 - Ostatní záležitosti pozemních komunikací
2221 - Provoz veřejné silniční dopravy	2221 - Provoz veřejné silniční dopravy	2221 - Provoz veřejné silniční dopravy
2242 - Provoz veřejné železniční dopravy	2242 - Provoz veřejné železniční dopravy	2242 - Provoz veřejné železniční dopravy
2271 - Ostatní dráhy	2271 - Ostatní dráhy	2271 - Ostatní dráhy
2272 - Provoz ostatních drah	2272 - Provoz ostatních drah	2272 - Provoz ostatních drah
2279 - Záležitosti ostatních drah jinde nezařazené	2279 - Záležitosti ostatních drah jinde nezařazené	2279 - Záležitosti ostatních drah jinde nezařazené
3311 - Divadelní činnost	3311 - Divadelní činnost	3311 - Divadelní činnost
3312 - Hudební činnost	3312 - Hudební činnost	3312 - Hudební činnost
3315 - Činnosti muzeí a galerií	3315 - Činnosti muzeí a galerií	3315 - Činnosti muzeí a galerií
3317 - Výstavní činnosti v kultuře	3317 - Výstavní činnosti v kultuře	3317 - Výstavní činnosti v kultuře
3319 - Ostatní záležitosti kultury	3319 - Ostatní záležitosti kultury	3319 - Ostatní záležitosti kultury
3321 - Činnosti památkových ústavů, hradů a zámků	3321 - Činnosti památkových ústavů, hradů a zámků	3321 - Činnosti památkových ústavů, hradů a zámků
3322 - Zachování a obnova kulturních památek	3322 - Zachování a obnova kulturních památek	3322 - Zachování a obnova kulturních památek
3326 - Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí	3326 - Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí	3326 - Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí
3329 - Ostatní záležitosti ochrany památek a péče o kulturní dědictví	3329 - Ostatní záležitosti ochrany památek a péče o kulturní dědictví	3329 - Ostatní záležitosti ochrany památek a péče o kulturní dědictví
3412 - Sportovní zařízení ve vlastnictví obce	3412 - Sportovní zařízení ve vlastnictví obce	3412 - Sportovní zařízení ve vlastnictví obce
3419 - Ostatní sportovní činnost	3419 - Ostatní sportovní činnost	3419 - Ostatní sportovní činnost
3635 - Územní plánování	3635 - Územní plánování	3635 - Územní plánování
3636 - Územní rozvoj	3636 - Územní rozvoj	3636 - Územní rozvoj
3639 - Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené	3639 - Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené	3639 - Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené
3741 - Ochrana druhů a stanovišť	3741 - Ochrana druhů a stanovišť	3741 - Ochrana druhů a stanovišť
3745 - Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň	3745 - Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň	3745 - Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň
3900 - Ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby	3900 - Ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby	3900 - Ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Plzánková, 2018)

PŘÍLOHA E – SÍLA STUPNĚ KORELAČNÍ ZÁVISLOSTI DLE PEARSONOVA KORELAČNÍHO KOEFICIENTU

Výsledek	Korelační závislost
$ x \leq 0,3$	Nízký stupeň korelační závislosti
$0,3 \leq x \leq 0,5$	Mírný stupeň korelační závislosti
$0,5 \leq x \leq 0,7$	Střední stupeň korelační závislosti
$0,7 \leq x \leq 1$	Vysoký stupeň korelační závislosti

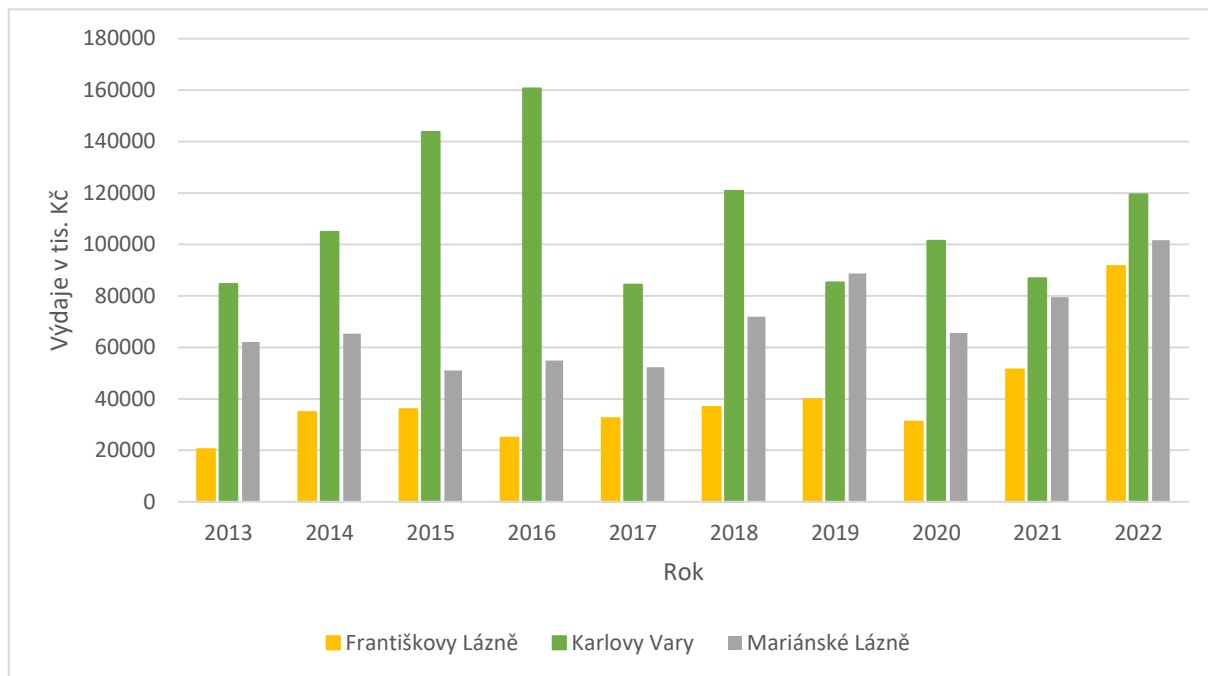
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat

PŘÍLOHA F – DRUHOVÉ ČLENĚNÍ VÝDAJŮ LÁZEŇSKÉHO TROJÚHELNÍKU V TIS. KČ V LETECH 2013-2022

Rok	FL běžné	FL kapitálové	KV běžné	KV kapitálové	ML běžné	ML kapitálové
2013	102 120	26 156	843 170	235 621	251 254	45 973
2014	95 474	19 297	810 329	208 164	242 294	66 526
2015	92 156	15 272	813 094	410 294	247 347	59 190
2016	96 136	2 575	897 280	121 231	251 168	35 597
2017	110 195	9 484	908 319	121 108	274 330	24 668
2018	107 955	33 213	1 015 193	334 193	304 682	48 802
2019	122 777	29 253	1 067 278	323 362	343 928	83 917
2020	115 182	9 780	1 110 104	174 308	348 137	26 206
2021	120 554	25 221	1 106 422	291 778	341 793	42 525
2022	150 472	57 343	1 152 661	432 537	378 013	53 280

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022c;
Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022c; Rozpočet města Mariánské Lázně
v letech 2013-2022, 2022c)

PŘÍLOHA G – AGREGOVANÉ PŘÍMÉ VÝDAJE DLE MONITORU V TIS. KČ MĚST LÁZEŇSKÉHO TROJÚHELNÍKU V LETECH 2013-2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Rozpočet města Františkovy Lázně v letech 2013-2022, 2022b;
Rozpočet města Karlovy Vary v letech 2013-2022, 2022b; Rozpočet města Mariánské Lázně
v letech 2013-2022, 2022b)